

mulier instituut

Verenigingsmonitor 2020 Tilburg

De stand van zaken bij sportverenigingen in Tilburg

Merle Schots

Janine van Kalmthout

Verenigingsmonitor 2020 Tilburg

De stand van zaken bij sportverenigingen in Tilburg

In opdracht van de gemeente Tilburg

Merle Schots
Janine van Kalmthout

© Mulier Instituut
Utrecht, februari 2021

Mulier Instituut
sportonderzoek voor beleid en samenleving

Postbus 85445 | 3508 AK Utrecht
Herculesplein 269 | 3584 AA Utrecht
T +31 (0)30 721 02 20 | I www.mulierinstituut.nl
E info@mulierinstituut.nl | T @mulierinstituut

Inhoudsopgave

1.	Inleiding	4
2.	Beleid	6
2.1	Beleidsambities	6
2.2	Knelpunten	7
2.3	Interne samenwerking	8
3.	Kader	9
4.	Leden	11
4.1	Omvang en opbouw ledenbestand	11
4.2	Ontwikkeling ledentallen	12
5.	Financiën	14
6.	Accommodatie	16
6.1	Gemeentelijke accommodaties huren	16
6.2	Gebruik sportaccommodatie(s)	18
7.	Organisatiekracht	19
8.	Maatschappelijke oriëntatie	22
8.1	Aanbod	22
8.2	Samenwerking	23
8.3	Maatschappelijke betrokkenheid	24
8.4	Maatschappelijke oriëntatie	26
8.5	Tilburgse index maatschappelijke rol sportverenigingen	28
9.	Vitaliteit	30
10.	Communicatie en ondersteuning	32
10.1	Communicatie	32
10.2	Ondersteuning	32
11.	Samenvatting en conclusie	34
11.1	Samenvatting	34
11.2	Conclusie	35
Bijlage 1. Responsanalyse		37
Bijlage 2. Responsoverzicht 2009-2020		38
Bijlage 3. Methodiek		39
Bijlage 4: Overzicht 2009-2020		40

1. Inleiding

De verenigingsmonitor 2020 geeft inzicht in de stand van zaken bij sportverenigingen in de gemeente Tilburg. Voor de gemeente Tilburg is het waardevol om inzicht te krijgen in hoeverre verenigingen organisatiekrachtig, maatschappelijk georiënteerd en vitaal zijn. De monitor vormt één van de instrumenten om het sportbeleid, en met name het ondersteuningsbeleid, te onderbouwen en te versterken. De verenigingsmonitor is in 2020 voor de vierde keer in Tilburg uitgevoerd. In 2009, 2014 en 2017 werd eerder al de stand van zaken bij sportverenigingen door middel van de verenigingsmonitor in beeld gebracht. Omdat de vraagstelling op een aantal punten hetzelfde is gebleven, kan de gemeente de verenigingen in hun ontwikkeling volgen. In 2009 werd voor het eerst een indicator voor maatschappelijke activiteit gemaakt. Deze is ook voor 2020 samengesteld. Naast de basisvragen in de verenigingsmonitor wordt iedere meting de vragenlijst geactualiseerd en aangevuld met vragen die passen bij het monitoren van de uitvoering van het sportbeleid. In 2014 werd voor het eerst gekeken naar een indicator voor de vitaliteit van sportverenigingen in Tilburg. Deze indicator is doorontwikkeld tot een index voor organisatiekracht en in 2020 werd daar de index maatschappelijke oriëntatie aan toegevoegd. Deze index is een uitbreiding van de eerdere indicator voor maatschappelijke activiteit van sportverenigingen in Tilburg. Ook in 2020 is in overleg met de gemeente Tilburg de vragenlijst geactualiseerd en aangevuld, zodat de verenigingsmonitor 2020 aanknopingspunten biedt voor de komende beleidsperiode.

Onderzoeksopzet

De lokale verenigingsmonitor 2020 onder Tilburgse sportverenigingen is gebaseerd op de landelijke verenigingsmonitor. Dit is een uitgebreide vragenlijst waarin verschillende aspecten van het functioneren van een vereniging aan bod komen. In de lokale monitor is aandacht voor de kernthema's op lokaal niveau: het ledenbestand, ervaren knelpunten, samenwerkingspartners, beleid, financiën, het (vrijwilligers)kader en de accommodatie. Deze punten bepalen mede de vitaliteit van de sportverenigingen. Uitgangspunt is het basismodel vitale sportclubs ([Lucassen & Van Kalmthout \(red.\), 2015](#)). Deze vitaliteit bestaat uit de organisatiekracht en de maatschappelijke oriëntatie van de vereniging. De organisatiekracht maakt inzichtelijk in welke mate verenigingen in staat zijn om hun sportaanbod te organiseren voor hun (potentiële) leden. Deze index is hetzelfde als in 2017 en 2014 en als de landelijke verenigingsmonitor, waardoor inzicht wordt verkregen in de ontwikkeling van de organisatiekracht van de Tilburgse verenigingen en waardoor een vergelijking gemaakt kan worden ten opzichte van landelijke gemiddelden.

De verenigingsmonitor is in de vorm van een webenquête afgenomen. De gemeente heeft in samenwerking met het Mulier Instituut in totaal 153 Tilburgse sportverenigingen uitgenodigd om deel te nemen. De dataverzameling vond plaats van 28 augustus 2020 tot en met 14 oktober 2020. Van 61 sportverenigingen zijn de resultaten geanalyseerd. Dit is een netto respons van 40 procent. Op basis van gemeentelijke gegevens over de grootte en het type sport van alle sportverenigingen in Tilburg kan worden gesteld dat ten opzichte van alle verenigingen in Tilburg de kleine verenigingen (≤ 100 leden) iets zijn ondervertegenwoordigd in de respons (bijlage 1). Ook de studentenverenigingen zijn in de responsgroep licht ondervertegenwoordigd (bijlage 1). Bij het lezen van deze rapportage dient hier rekening mee gehouden te worden.

Door de uitbraak van het coronavirus en de daarbij behorende maatregelen verkeerden sportverenigingen bij deze peiling in een andere situatie dan tijdens voorgaande edities. Bij de start van de dataverzameling waren de trainingen van sportverenigingen hervat, na een periode van stillegging. Eind september 2020 kreeg de sport te maken met een aanscherping van de maatregelen. De sportkantines gingen dicht en publiek was op de vereniging niet meer toegestaan. De gevolgen van de coronamaatregelen voor de sport en de sportverenigingen zijn landelijk in beeld gebracht in de [Monitor Sport en Corona II](#). In de vragenlijst

zijn een paar vragen opgenomen om de gevolgen van de coronamaatregelen voor de Tilburgse verenigingen inzichtelijk te maken.

Analyse en rapportage

De verkregen resultaten uit de vragenlijst zijn geanalyseerd en worden in deze rapportage gepresenteerd. De tabellen en figuren zijn van toelichtingen voorzien. In de tabellen wordt aangegeven hoeveel verenigingen de desbetreffende vraag hebben beantwoord (bijvoorbeeld n=61). De cijfers in de figuren en tabellen zijn op hele getallen afgerond. Als gevolg hiervan kan het in enkele gevallen voorkomen dat de uitkomsten niet exact optellen tot 100 procent, waar dat wel in de figuur of tabel wordt verwacht. Bij het optellen van niet afgeronde uitkomsten is dit wel het geval.

De uitkomsten zijn significant wanneer de verschillen op basis van achtergrondkenmerken ‘grootte van de vereniging’ (t/m 100 leden, 100-250 leden, > 250 leden), ‘aard van de sport’ (binnen- of buitensport) en ‘soort sport’ (teamsport, semi-individueel of individueel) dermate groot zijn, dat op basis van de steekproef niet meer kan worden gesproken van uitkomsten op basis van toeval. In de toelichting bij de figuur wordt, indien van toepassing, aangegeven welke verschillen tussen verenigingen significant zijn. Daar waar mogelijk worden vergelijkingen gemaakt met de eerdere Tilburgse verenigingsmonitoren en/of met de landelijke verenigingsmonitor. In het vergelijken door de jaren heen is echter voorzichtigheid geboden, omdat de steekproeven verschillen in grootte van de verenigingen (bijlage 2.1), binnen- en buitensporten (bijlage 2.3) en soort sporten (team, semi-individueel, individueel, bijlage 2.4). In bijlage 4 is voor een aantal resultaten de vergelijking tussen verschillende Tilburgse verenigingsmonitoren terug te vinden.

Leeswijzer

In hoofdstukken 2 tot en met 6 worden de vijf verschillende criteria van organisatiekracht (beleid, kader, leden, accommodatie en financiën) van sportverenigingen beschreven. In hoofdstuk 7 komen deze aspecten samen in de organisatiekracht van de Tilburgse sportverenigingen. Hoofdstuk 8 gaat in op de maatschappelijke oriëntatie van verenigingen in Tilburg. In welke mate zijn verenigingen maatschappelijk actief en welke plannen hebben verenigingen om (meer) maatschappelijk actief te worden?

Maatschappelijke oriëntatie en de organisatiekracht vormen samen de indicatie voor de vitaliteit van de verenigingen. De mate van vitaliteit van de Tilburgse verenigingen wordt in hoofdstuk 9 beschreven. Welke communicatie verenigingen gebruiken en wat hun ondersteuningsbehoefte is, komt aan de orde in hoofdstuk 10. Tot slot staan in hoofdstuk 11 de samenvatting en conclusie beschreven.

2. Beleid

In dit hoofdstuk wordt het beleid van sportverenigingen in Tilburg nader toegelicht. Doelstellingen, beleidsambities, samenwerking in de organisatie en ervaren knelpunten komen aan bod.

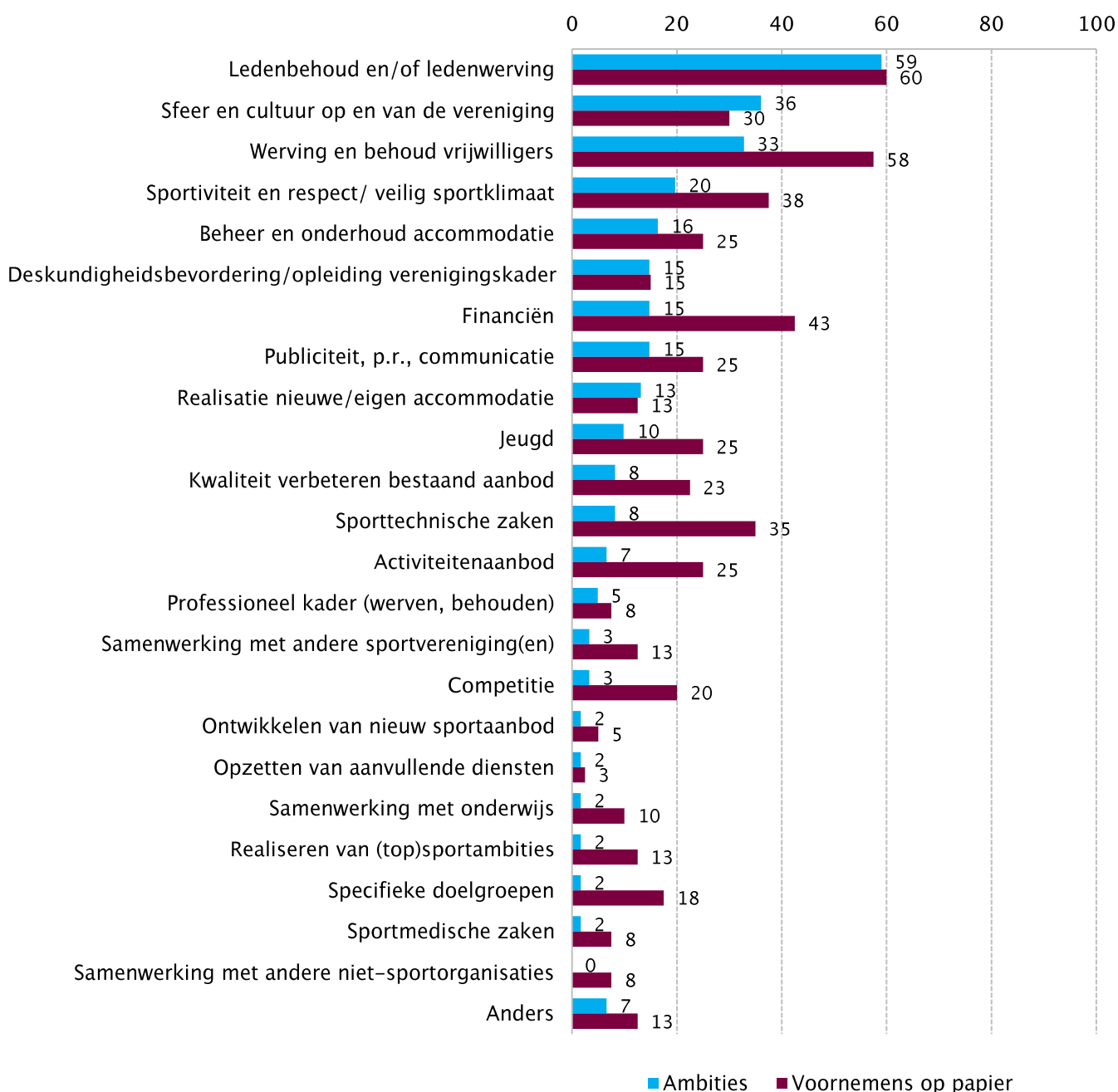
2.1 Beleidsambities

In de afgelopen vier jaar heeft twee derde van de verenigingen nieuwe doelstellingen of plannen op papier gezet met betrekking tot het functioneren van de vereniging of de organisatie van activiteiten in verenigingsverband (66%). Het percentage verenigingen is hierin gelijk gebleven met het percentage in 2017. Landelijk heeft 55 procent van de verenigingen doelstellingen of plannen op papier gezet.

De voornemens op papier hebben het vaakst betrekking op het behoud en werving van leden (60%, figuur 2.1), het behoud en werving van vrijwilligers (58%) en financiën (43%). Ledenwerving- en behoud en werving vrijwilligers waren ook in 2017 de meest genoemde doelstellingen op papier. Ook landelijk zijn deze drie voornemens het meest genoemd. Het opzetten van aanvullende diensten zoals het ontwikkelen van nieuw sportaanbod (5%) en kinderopvang tijdens trainingen of wedstrijden (3%) en komt in formele documenten met voornemens weinig terug.

Ledenbehoud en werving zijn voor de komende jaren ook de belangrijkste ambities van verenigingen (59%, figuur 2.1). Voornamelijk kleine verenigingen gaan zich de komende jaren inzetten voor ledenbehoud en werving (74%). Hierna volgt sfeer en cultuur op en van de vereniging (36%), waar met name grote verenigingen zich voor gaan inzetten (52%). De ambitie om de komende twee jaar in te zetten op sfeer en cultuur is gegroeid ten opzichte van 2017, toen had 28 procent van de Tilburgse sportverenigingen deze ambitie (bijlage 4). In 2017 had 43 procent van de verenigingen de ambitie om zich de komende twee jaar in te zetten voor werving en behoud van vrijwilligers, in 2020 is dit afgenomen naar 33 procent.

Figuur 2.1 Onderwerpen waarover voornemens van verenigingen op papier staan (n=40) en ambities voor het komende jaar (n=61; in procenten, meer antwoorden mogelijk)

Bron: Verenigingsmonitor Tilburg, 2020, Mulier Instituut

2.2 Knelpunten

Negen op de tien sportverenigingen in Tilburg hebben knelpunten of punten van zorg (90%, niet in tabel). Het aspect leden geeft de grootste zorgen (78%, tabel 2.1). Dit is voornamelijk een groot punt van zorg voor kleine verenigingen (105%, zie toelichting tabel 2.1) en middelgrote verenigingen (87%). Verenigingen met zorgen over leden geven aan dat dit met name komt door een dalend ledental (29%, niet in tabel) en geringe aanwas van leden (27%). In 2017 was het aspect leden ook het grootste knelpunt. Na het aspect leden is het aspect kader het grootste punt van zorgen (58%), dit is voornamelijk het geval bij verenigingen met een eigen accommodatie (71%). Wet- en regelgeving is het minst grote punt van zorgen

(7%). Door de jaren heen blijft leden het belangrijkste knelpunt voor de verenigingen. Financiën lijkt een minder punt van zorg te worden (bijlage 4).

Tabel 2.1 Knelpunten van Tilburgse sportverenigingen (verenigingen die knelpunten ervaren, in procenten, n=55)

	Totaal	Grootte ¹			Accommodatiebezit	
		Klein (n=19)	Middel (n=15)	Groot (n=21)	Eigen (n=28)	Geen (n=27)
Leden	78	105 ²	87	48	54	104
Kader	58	26	53	91	71	44
Financiën	38	37	53	59	43	33
Accommodatie	46	47	47	43	39	52
Wet- en regelgeving	7	11	0	10	11	4
Overig	20	26	7	24	21	19

Toelichting: Verenigingen konden drie knelpunten kiezen. Enkele verenigingen hebben meerdere keren hetzelfde knelpunt gekozen met een andere toelichting. Daarom is het mogelijk dat enkele percentages hoger uitkomen dan 100 procent.

¹ Klein: t/m 100 leden, middel: 101 t/m 250 leden, groot: > 250 leden.

Bron: Verenigingsmonitor Tilburg, 2020, Mulier Instituut

2.3 Interne samenwerking

Om beleid te kunnen voeren, is binnen de vereniging samenwerking nodig. De meeste verenigingen vinden dat een goede samenwerking bestaat tussen bestuur, commissies, vrijwilligers en andere betrokkenen (90%, tabel 2.2). Zeven op de tien verenigingen peilen ieder jaar wat leeft onder de leden (70%). Vergeleken met 2017 wordt er volgens de verenigingen in 2020 beter samengewerkt binnen verenigingen (bijlage 4).

Tabel 2.2 De mate waarin samenwerking en ondersteuning van toepassing zijn voor Tilburgse verenigingen (% 'grotendeels' en 'helemaal', n=61)

	Totaal	Grootte ¹			Soort sport		
		Klein (n=21)	Middel (n=15)	Groot (n=29)	Team (n=28)	Semi-individueel (n=16)	Individueel (n=21)
Er bestaat een goede samenwerking tussen bestuur, commissies, vrijwilligers en andere betrokkenen in de vereniging	90	91	87	91	96	80	91
Het bestuur peilt ieder jaar wat er leeft onder de leden	70	74	73	65	83	67	61
De vereniging beschikt over een duidelijke missie en visie voor de lange termijn, waar zowel bestuur als leden achter staan	56	48	73	52	57	53	57

¹ Klein: t/m 100 leden, middel: 101 t/m 250 leden, groot: > 250 leden.

Bron: Verenigingsmonitor Tilburg, 2020, Mulier Instituut

3. Kader

De Tilburgse sportverenigingen in dit onderzoek tellen gemiddeld 48 vrijwilligers (tabel 3.1). Het aantal vrijwilligers in een vereniging varieert van 3 tot 300. Een vereniging telt daarnaast gemiddeld één betaalde medewerker. Dit aantal varieert van 0 tot 15. Grote verenigingen werken gemiddeld met het grootste aantal betaalde medewerkers (2). Het percentage vrijwilligers op het aantal leden van een vereniging is het grootst bij kleine verenigingen en het kleinst bij grote verenigingen. In vergelijking met 2017 is het percentage vrijwilligers en betaalde medewerkers iets afgenomen (bijlage 4).

Tabel 3.1 Gemiddeld aantal vrijwilligers en betaalde medewerkers in de vereniging (n=56)

	Totaal	Grootte ¹			Aard van de sport		Accommodatiebezit	
		Klein (n=19)	Middel (n=15)	Groot (n=22)	Binnen- sport (n=23)	Buiten- sport (n=33)	Eigen (n=29)	Geen (n=27)
Aantal vrijwilligers	48	12	35	87	26	62	69	25
% vrijwilligers op totaal aantal leden	18	23	19	13	18	18	18	19
Aantal betaalde medewerkers	1	0	0	2	1	1	1	0

¹ Klein: t/m 100 leden, middel: 101 t/m 250 leden, groot: > 250 leden.

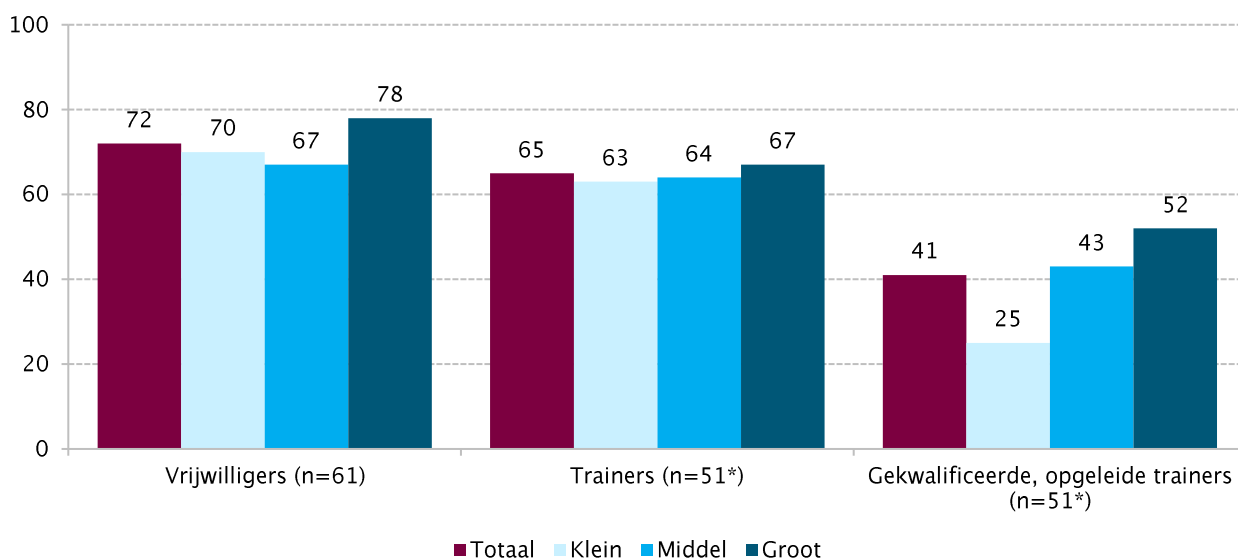
Bron: Verenigingsmonitor Tilburg, 2020, Mulier Instituut

Van de verenigingen heeft 84 procent taakomschrijvingen (op papier) voor functies van vrijwilligers/kader (niet in figuur). Hiervan heeft 46 procent taakomschrijvingen (op papier) voor vrijwel alle functies en 52 procent van de verenigingen heeft dit voor enkele functies.

Zeven op de tien verenigingen beschikken over voldoende vrijwilligers (72%, figuur 3.1). Dit is iets meer dan in 2017. Landelijk geven iets meer verenigingen aan (82%) over voldoende vrijwilligers te beschikken. Bijna de helft van de verenigingen beschikt wel over voldoende vrijwilligers, maar zijn ook op zoek naar vrijwilligers (46%, niet in figuur).

Van de verenigingen die training, les of cursussen geven, beschikt twee derde over voldoende trainers (65%). Naast de 41 procent van de verenigingen met voldoende gekwalificeerde trainers, geeft 35 procent van de verenigingen aan nog maar net genoeg gekwalificeerde, opgeleide trainers te hebben (niet in figuur). Dit geven vooral kleine verenigingen aan. Geen enkele vereniging geeft aan dat ze meer dan genoeg gekwalificeerde, opgeleide trainers hebben.

Figuur 3.1 Beschikbaarheid over voldoende vrijwilligers en (gekwalficeerde) trainers naar grootte¹ van de verenigingen (in procenten)

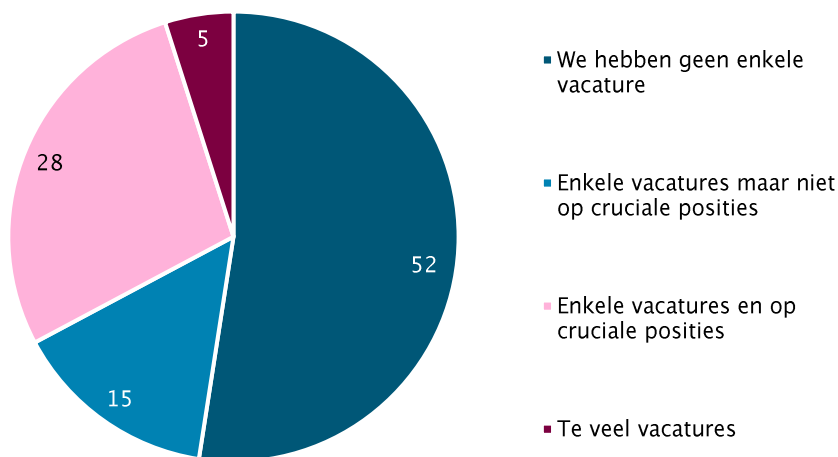
¹ Klein: t/m 100 leden, middel: 101 t/m 250 leden, groot: > 250 leden

* Enkel verenigingen die training, les of cursussen geven zijn meegenomen.

Bron: Verenigingsmonitor Tilburg, 2020, Mulier Instituut

De helft van de verenigingen heeft geen enkele vacature voor vrijwilligers of betaalde medewerkers (52%, figuur 3.2). Landelijk is dit 38 procent. Ruim een kwart heeft enkele vacatures op cruciale posities (28%). In vergelijking met 2017 is het aandeel verenigingen zonder vacatures afgenomen (60% in 2017, bijlage 4).

Figuur 3.2 Overzicht vacatures vrijwilligers en/of betaalde medewerkers (in procenten, n=61)

Bron: Verenigingsmonitor Tilburg, 2020, Mulier Instituut

Ruim de helft van de verenigingen heeft geen plan ten aanzien van het omgaan met vrijwilligers/medewerkers (56%, niet in figuur). Met name kleine verenigingen hebben geen plan ten aanzien van het omgaan met vrijwilligers/medewerkers (87%). Het aandeel verenigingen dat geen plan heeft ten aanzien van het omgaan met vrijwilligers/medewerkers is ongeveer gelijk gebleven ten opzichte van 2017, toen had 54 procent geen plan (bijlage 4).

4. Leden

In dit hoofdstuk wordt gekeken naar de personen die van het aanbod van sportverenigingen in Tilburg gebruikmaken. Hoe is het ledenbestand van de sportverenigingen opgebouwd en hoe ontwikkelt het ledenbestand zich?

4.1 Omvang en opbouw ledenbestand

Het gemiddelde aantal leden van de verenigingen (leden en donateurs) in dit onderzoek bedraagt 370. De kleinste vereniging telt in totaal 12 leden, de grootste vereniging 4.900 leden.

Tabel 4.1 Samenstelling verenigingen (in procenten, n=61)

	Totaal	Soort sport			Aard van de sport	
		Team (n=28)	Semi-individueel (n=16)	Individueel (n=21)	Binnensport (n=22)	Buitensport (n=43)
Omvang¹						
Klein	38	26	53	39	39	37
Middel	25	22	27	26	35	18
Groot	38	52	20	35	26	45
Geslacht						
Man	63	66	64	58	63	63
Vrouw	38	34	36	42	37	38
Leeftijd						
0 t/m 17 jaar	26	30	15	30	31	23
18 t/m 44 jaar	34	49	28	24	27	38
45 t/m 64 jaar	23	13	35	25	24	23
65 jaar en ouder	17	8	22	21	18	16

¹ Klein: t/m 100 leden, middel: 101 t/m 250 leden, groot: > 250 leden.

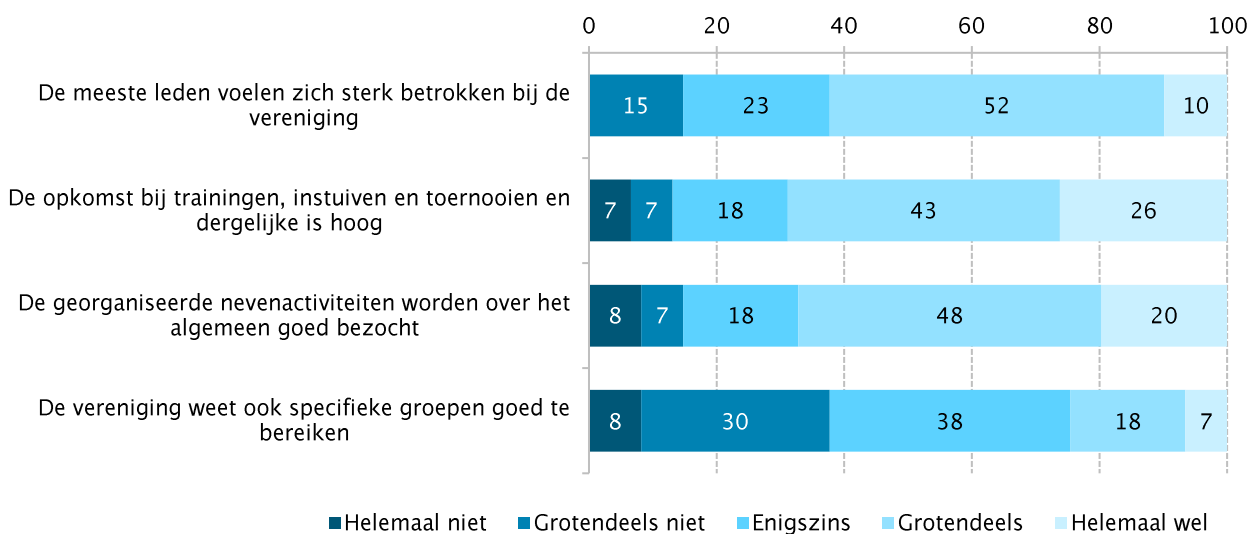
Bron: Verenigingsmonitor Tilburg, 2020, Mulier Instituut

De helft van de verenigingen voor teamsporten in Tilburg zijn grote verenigingen (52%, tabel 4.1). Verenigingen voor semi-individuele sporten zijn vaak kleine verenigingen (53%). De helft van de leden van verenigingen voor teamsporten is tussen de 18 tot en met 44 jaar oud (49%) en maar een klein aandeel is 65 jaar en ouder (8%). Het aandeel leden van 65 jaar en ouder is het grootst bij verenigingen met semi-individuele sporten (22%) en individuele sporten (21%). Verenigingen met semi-individuele sporten hebben het kleinste aandeel jeugdleden (15%).

Verenigingen hebben enkele situaties voorgelegd gekregen over de mate van betrokkenheid bij de vereniging (figuur 4.1). Zes op de tien verenigingen (62%) geven aan dat de meeste leden zich grotendeels of helemaal betrokken voelen bij de vereniging. Een nog iets groter deel van de verenigingen vindt dat de opkomst bij trainingen, instuiven, toernooien en dergelijke hoog is (69%) en dat georganiseerde nevenactiviteiten goed worden bezocht (68%). Het aandeel verenigingen dat vindt dat de opkomst bij trainingen, instuiven, toernooien en dergelijke hoog is en dat georganiseerde nevenactiviteiten goed worden bezocht is groter dan in 2017 en 2014 (bijlage 4). Het aandeel verenigingen dat vindt dat de meeste leden zich sterk betrokken voelen bij de verenigingen is gelijk gebleven ten opzichte van 2017. Wat betreft het goed kunnen bereiken van specifieke doelgroepen (zoals personen met een migratieachtergrond of minder validen) zijn verenigingen minder enthousiast: een kwart van de

verenigingen (25%) is het hier grotendeels of helemaal mee eens. Wel is dit aandeel flink gestegen ten opzichte van 2017(bijlage 4), toen vond 13 procent van de verenigingen dat ze specifieke doelgroepen goed konden bereiken.

Figuur 4.1 Mate van betrokkenheid van leden bij verenigingen (in procenten, n=61)

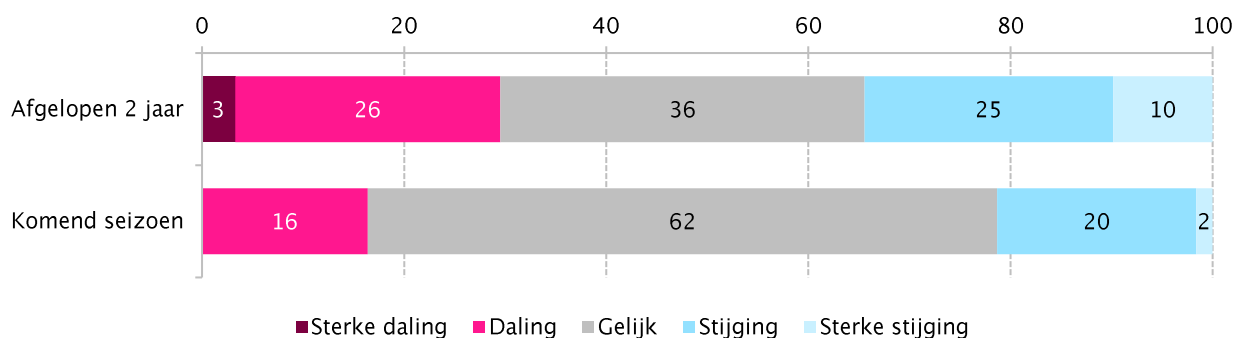
Bron: Verenigingsmonitor Tilburg, 2020, Mulier Instituut

Bijna de helft van de verenigingen (46%, niet in figuur) geeft aan dat de coronacrisis invloed heeft gehad op de betrokkenheid van de leden. Dit is voornamelijk een negatieve invloed (38%). Deze negatieve invloed is onder andere veroorzaakt door een vermindering van het aantal activiteiten en het (tijdelijk) stopzetten van de trainingen en is te zien in een dalend ledental of mindere ledengroei. 8 procent van de verenigingen geeft aan dat de coronacrisis een positieve invloed had op de betrokkenheid van de leden bij de club, onder andere omdat sporten een van de activiteiten was die nog wel doorging, in tegenstelling tot sommige andere activiteiten.

4.2 Ontwikkeling ledentallen

Er is een driedeling te zien in de ontwikkeling van de ledentallen in de afgelopen twee jaar. Bij ongeveer een derde van de verenigingen zijn de ledentallen gelijk gebleven (36%, figuur 4.2), bij een derde zijn de ledentallen (sterk) gedaald (30%) en bij een derde zijn de ledentallen (sterk) gestegen (34%). Voor het komende seizoen verwacht de meerderheid van de verenigingen dat het ledental gelijk zal blijven (62%). 16 procent van de vereniging verwacht dat het ledental voor het komende jaar (seizoen) zal dalen, dit is een stuk meer dan in 2017 (bijlage 4), toen slechts 3 procent van de verenigingen dit verwachtte. Dit zou mogelijk een gevolg kunnen zijn van de coronacrisis die onzekerheden bij sportverenigingen met zich mee brengt.

Figuur 4.2 Ledenontwikkeling van de afgelopen twee jaar en verwachting voor komend jaar (in procenten, n=61)

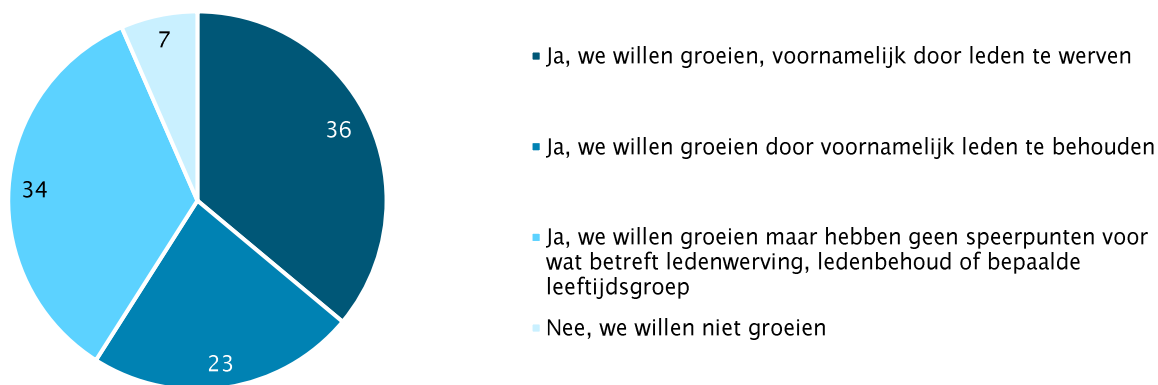

Bron: Verenigingsmonitor Tilburg, 2020, Mulier Instituut

Voor twee derde van de verenigingen vormt de ontwikkeling van het ledental (voorlopig) geen bedreiging voor de toekomst van de vereniging (66%, niet in figuur). Met name voor buitensportverenigingen vormt het ledental (voorlopig) geen bedreiging (74%). Voor een kwart van de verenigingen vormt de ontwikkeling van het ledental een bedreiging op de langere termijn (over 2 jaar of later, 26%). Voor vijf verenigingen vormt ledental op korte termijn een bedreiging voor de toekomst van de club. Deze cijfers komen overeen met landelijke cijfers over de ontwikkeling van het ledental.

Ondanks dat het merendeel van de verenigingen verwacht dat het ledental in het komende jaar gelijk blijft, hebben bijna alle verenigingen een leden(groei)ambitie voor 2021 (93%, figuur 4.3). Een derde van de verenigingen wil de groei bewerkstelligen door het werven van leden (36%). Ook een derde wil wel groeien maar heeft nog geen speerpunten (34%).

Figuur 4.3 Leden(groei)ambitie van verenigingen voor 2021 (in procenten, n=61)

Bron: Verenigingsmonitor Tilburg, 2020, Mulier Instituut

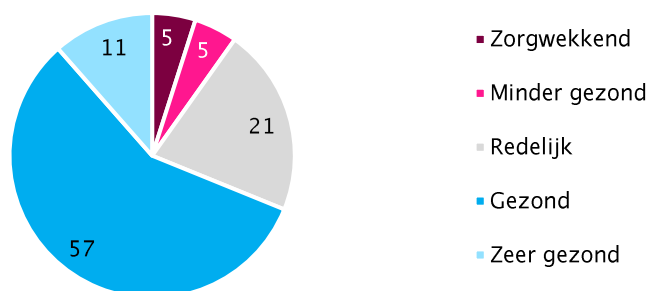
Bij 7 procent van de Tilburgse sportverenigingen is momenteel een ledenstop en 20 procent van de verenigingen heeft momenteel een wachtlijst (niet in figuur). Grotere verenigingen hebben vaker een ledenstop en/of wachtlijst dan kleinere verenigingen. De voornaamste redenen voor een wachtlijst en/of ledenstop zijn te weinig faciliteiten voor trainingen en wedstrijden en te weinig beschikbaarheid van kader en/of vrijwilligers om leden te begeleiden en/of trainen.

5. Financiën

In dit hoofdstuk staan de financiële positie en het financiële beleid van de verenigingen centraal.

Ruim twee derde van de verenigingen beschrijft de financiële positie van de vereniging als (zeer) gezond (69%, figuur 5.1). Een op de tien verenigingen ziet de financiële situatie van de vereniging als minder gezond of zorgwekkend. Deze cijfers zijn vergelijkbaar met landelijke cijfers. In 2017 was er geen enkele vereniging die aangaf een zorgwekkende financiële positie te hebben (bijlage 4).

Figuur 5.1 Financiële positie van de vereniging (in procenten, n=61)

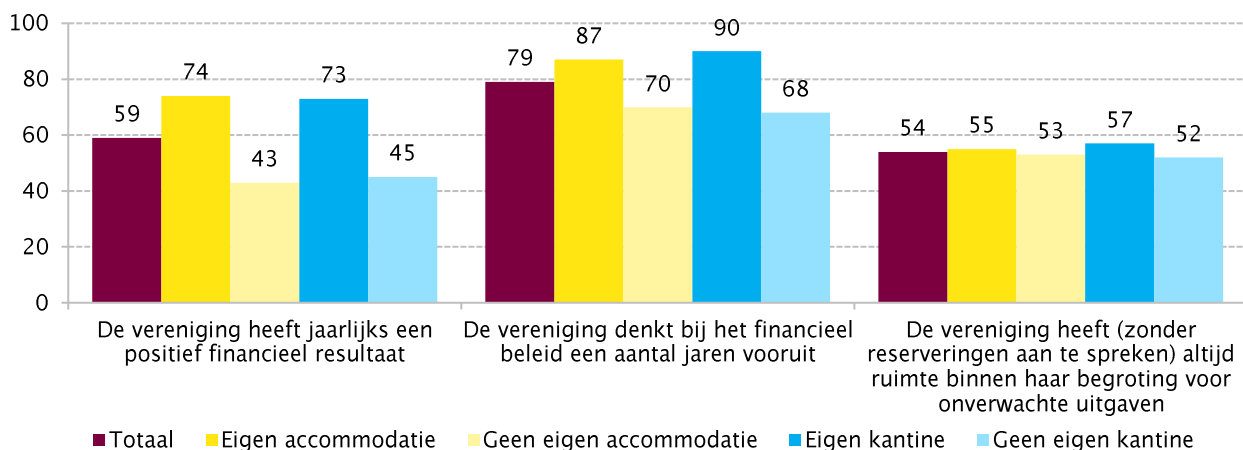

Bron: Verenigingsmonitor Tilburg, 2020, Mulier Instituut

Ruim vier op de tien verenigingen (43%, niet in figuur) geven aan dat de coronacrisis (zeer sterke) invloed heeft gehad op de financiële situatie bij de club. Bij drie op de tien verenigingen (30%) heeft de coronacrisis geen of nauwelijks invloed gehad op de financiële situatie van de club. Het zijn met name de verenigingen met een redelijke of minder gezonde/zorgwekkende financiële positie die aangeven dat de coronacrisis sterk van invloed op de financiële situatie is geweest.

Drie op de vijf verenigingen hebben jaarlijks een positief financieel resultaat (59%, figuur 5.2) en vier op de vijf verenigingen denken bij het financieel beleid een aantal jaren vooruit (79%). Het aandeel verenigingen dat jaarlijks een financieel positief resultaat heeft is lager dan in 2017, toen was het 66 procent (bijlage 4). Het aandeel verenigingen dat een aantal jaren vooruit denkt bij financieel beleid is aanzienlijk hoger dan in 2017 en 2014 (bijlage 4). Verenigingen met een eigen accommodatie en/of eigen kantine zijn positiever over hun financiële resultaat en denken vaker een aantal jaren vooruit dan verenigingen zonder eigen accommodatie en/of kantine. Ongeveer de helft van de verenigingen heeft altijd ruimte binnen haar begroting voor onverwachte uitgaven, hier is nauwelijks verschil tussen zien tussen verenigingen met en zonder eigen accommodatie en/of kantine.

Figuur 5.2 Percentage verenigingen dat 'grotendeels' of 'helemaal' eens is met de onderstaande stellingen (in procenten, n=61)

Bron: Verenigingsmonitor Tilburg, 2020, Mulier Instituut

6. Accommodatie

Het is voor verenigingen belangrijk om over voldoende en kwalitatief goede ruimte te beschikken om te kunnen sporten. In dit hoofdstuk wordt naar het beheer en gebruik van Tilburgse verenigingen gekeken, te weten: het huren van accommodatie(s) van de gemeente, de tevredenheid over gemeentelijke accommodaties en het aandeel van de huurkosten in de totale begroting.

De meeste verenigingen beschikken over een eigen¹ sportaccommodatie/-complex inclusief kantine (46%, tabel 6.1) of juist geen van beide (46%). De verenigingen met eigen sportaccommodatie en -kantine zijn veelal (middel)grote verenigingen (53% en 61%) en buitensporten (66%). Onder de verenigingen met een eigen accommodatie wordt de accommodatie van ruim de helft van de verenigingen (58%) ook gebruikt door andere groepen of gebruikers of voor andere activiteiten en is er sprake van multifunctioneel gebruik.

Tabel 6.1 Accommodatiebezit onder Tilburgse sportverenigingen (in procenten, n=61)

	Totaal	Grootte ¹			Soort sport			Aard van sport	
		Klein (n=23)	Middel (n=15)	Groot (n=23)	Team (n=23)	Semi- indivi- dueel (n=15)	Indivi- dueel (n=23)	Binnen- sport (n=23)	Buiten- sport (n=38)
Eigen sportaccommodatie/complex en kantine	46	26	53	61	61	47	30	13	66
Eigen sportaccommodatie	5	0	7	9	4	0	9	9	3
Eigen kantine	3	4	7	0	0	0	9	0	5
Geen van beide	46	70	33	30	35	53	52	78	26

¹ Klein: t/m 100 leden, middel: 101 t/m 250 leden, groot: > 250 leden.

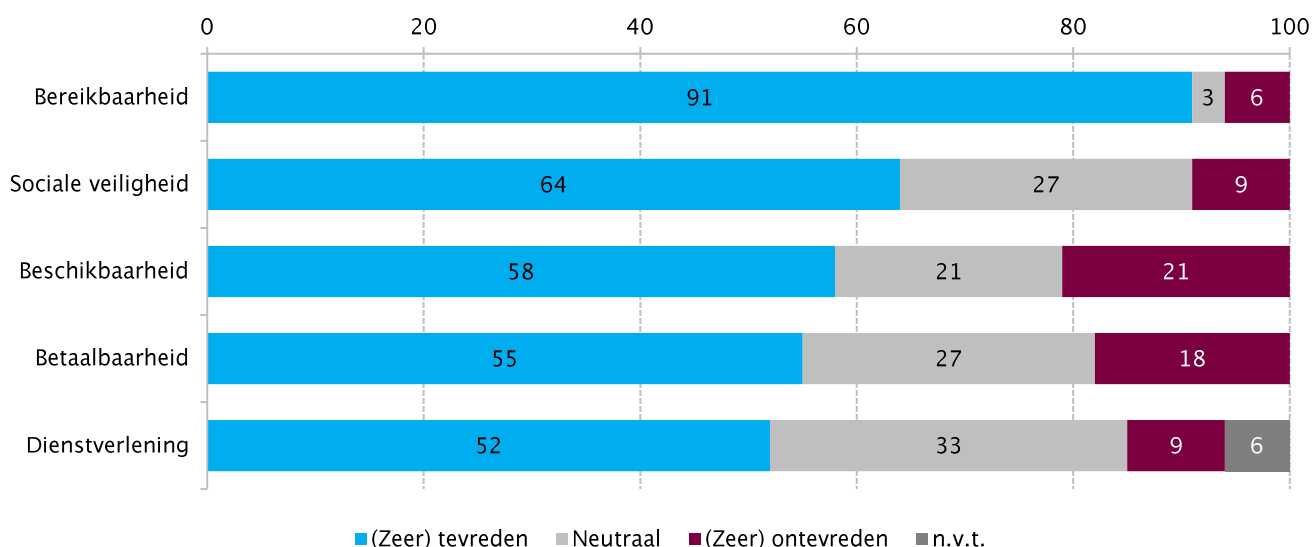
Bron: Verenigingsmonitor Tilburg, 2020, Mulier Instituut

6.1 Gemeentelijke accommodaties huren

De helft van de verenigingen huurt sportaccommodatie(s), -veld(en), -zalen of andere sportlocaties bij de gemeente (54%, niet in figuur). Van deze verenigingen is de meerderheid (zeer) tevreden over de bereikbaarheid (91%, figuur 6.1), sociale veiligheid (64%), beschikbaarheid (58%), betaalbaarheid en dienstverlening (52%). In vergelijking met 2017 is de tevredenheid over de bereikbaarheid, betaalbaarheid en dienstverlening groter geworden. In 2017 was respectievelijk 65 procent, 30 procent en 43 procent hier (zeer) tevreden over.

¹ De term 'eigen' is ruim geïnterpreteerd. Ook wanneer de voorzieningen waarvan de vereniging gebruik maakt niet in eigendom zijn bij de vereniging, maar zij wel verantwoordelijk is voor het dagelijkse beheer en onderhoud ervan, is er sprake van een eigen sportaccommodatie of -complex.

Figuur 6.1 Tevredenheid van verenigingen die gebruik maken van gemeentelijke sportaccommodatie(s) over deze sportaccommodatie(s) (in procenten, n=33)

Bron: Verenigingsmonitor Tilburg, 2020, Mulier Instituut

Gemiddeld wordt 44 procent van de totale kosten binnen de begroting van een vereniging aan de huur van de gemeentelijke accommodatie(s) besteed (tabel 6.2). Dit is voor binnensportverenigingen aanzienlijk hoger (66%) dan voor buitensportverenigingen (31%). Daarnaast is het voor verenigingen zonder eigen accommodatie aanzienlijk hoger (57%) dan voor verenigingen met een eigen accommodatie (27%). De percentages zijn redelijk vergelijkbaar met 2017 en 2014 (bijlage 4).

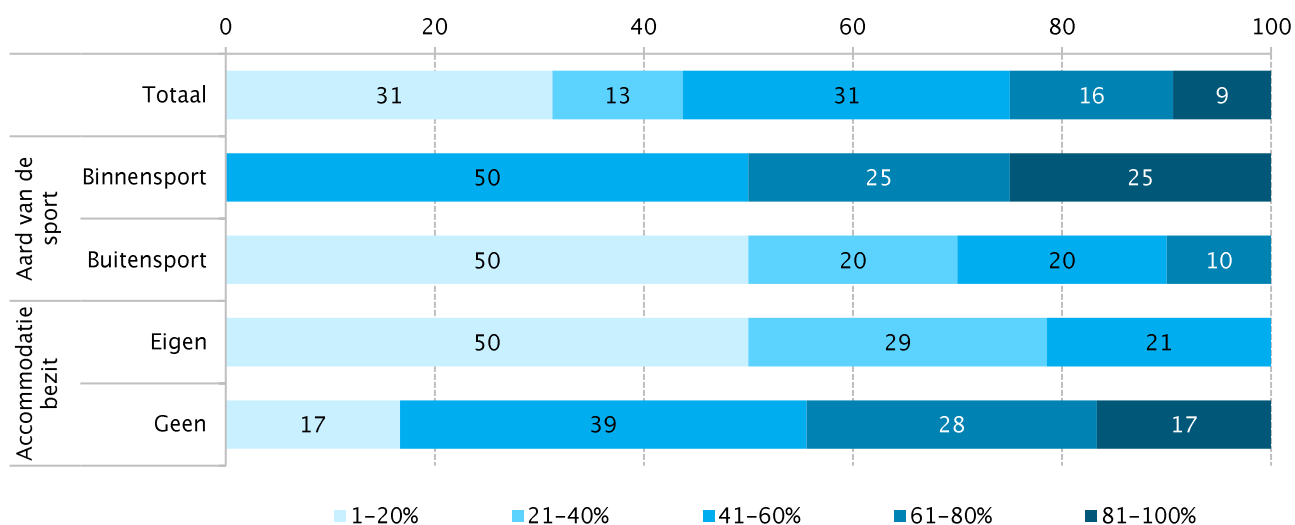
Tabel 6.2 Aandeel huurkosten in de totale begroting bij verenigingen die accommodatie bij gemeente huren (in procenten, n=32)

	Totaal	Grootte ¹			Accommodatiebezit		Aard van de sport	
		Klein (n=10)	Middel (n=7)	Groot (n=15)	Eigen (n=14)	Geen (n=18)	Binnensport (n=12)	Buitensport (n=20)
Aandeel huurkosten	44	51	40	42	27	57	66	31

¹ Klein: t/m 100 leden, middel: 101 t/m 250 leden, groot: > 250 leden

In figuur 6.2 worden de verschillen in de verdeling van het aandeel huurkosten tussen binnen- en buitensport weergegeven. De helft van de buitensportverenigingen besteedt maximaal 20 procent van de totale begrotingskosten aan huurkosten terwijl alle binnensportverenigingen tenminste 40 procent van de begrotingskosten hieraan besteden. Er is ook een groot verschil te zien tussen verenigingen met een eigen accommodatie (die daarnaast ook een gemeentelijke accommodatie huren) en verenigingen zonder eigen accommodatie: verenigingen zonder eigen accommodatie besteden aanzienlijk meer van de totale begrotingskosten aan huurkosten dan verenigingen die wel een eigen accommodatie hebben. Met name bij zaalsporten en verenigingen die gebruikmaken van de ijsshal wordt een aanzienlijk deel van de uitgaven besteedt aan huur van gemeentelijke accommodatie(s).

Figuur 6.2 Verdeling aandeel huurkosten in de totale begroting bij verenigingen die een accommodatie bij de gemeente huren (in procenten, n=32)

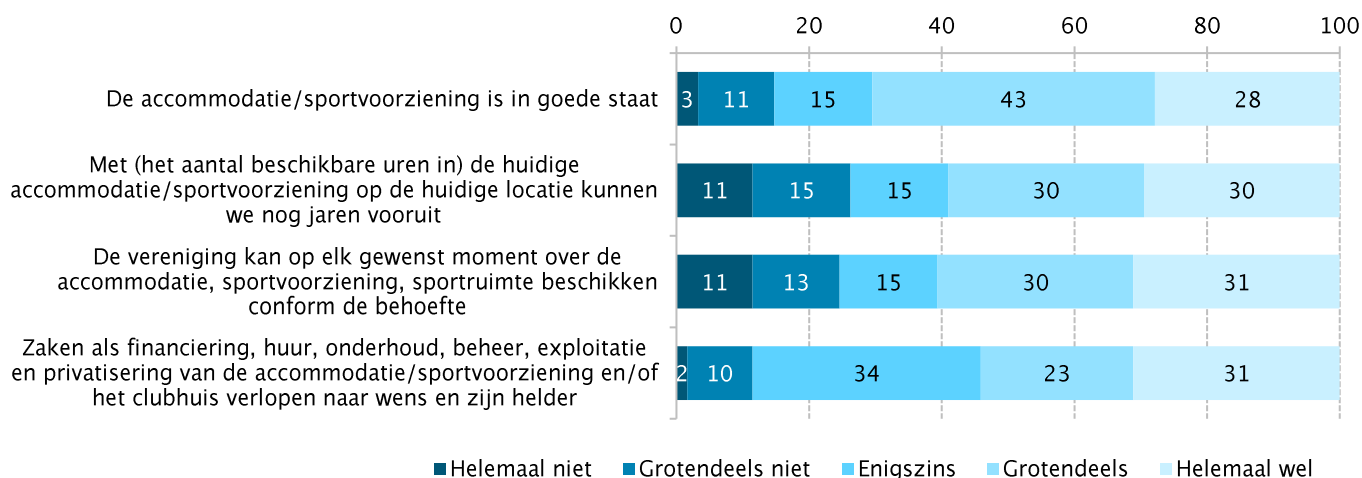

Bron: Verenigingsmonitor Tilburg, 2020, Mulier Instituut

6.2 Gebruik sportaccommodatie(s)

Zeven op de tien verenigingen vinden dat de accommodatie/sportvoorziening in goede staat is (71%, figuur 6.2) en zes op de tien verenigingen kunnen met (het aantal beschikbare uren in) de huidige accommodatie/sportvoorziening op de huidige locatie nog jaren vooruit (60%). Aan de andere kant kan een kwart van de verenigingen niet op elk gewenst moment over de accommodatie beschikken, conform de behoefte (24%). Vanaf 2014 stijgt het aantal verenigingen dat aangeeft te kunnen beschikken over sportruimte conform behoefte (bijlage 4). De helft van de verenigingen (54%) vindt dat zaken als financiering, huur, onderhoud, beheer, exploitatie en privatisering van de accommodatie/sportvoorziening en/of het clubhuis naar wens verlopen en helder zijn. Ook dit percentage is ongeveer gelijk gebleven ten opzichte van 2017, maar in 2020 is een groter aandeel het helemaal eens met de stelling (31% in 2020 ten opzichte van 17% in 2017, bijlage 4).

Figuur 6.3 Verenigingen en accommodaties (in procenten, n=61)

Bron: Verenigingsmonitor Tilburg, 2020, Mulier Instituut

7. Organisatiekracht

Op basis van de gegevens uit de verenigingsmonitor Tilburg 2020 is een index organisatiekracht voor sportverenigingen opgesteld. De organisatiekracht van de sportvereniging is gedefinieerd als de mate waarin de vereniging in staat is om haar sportaanbod voor de (potentiële) leden te organiseren. Deze index bestaat uit vijf criteria:

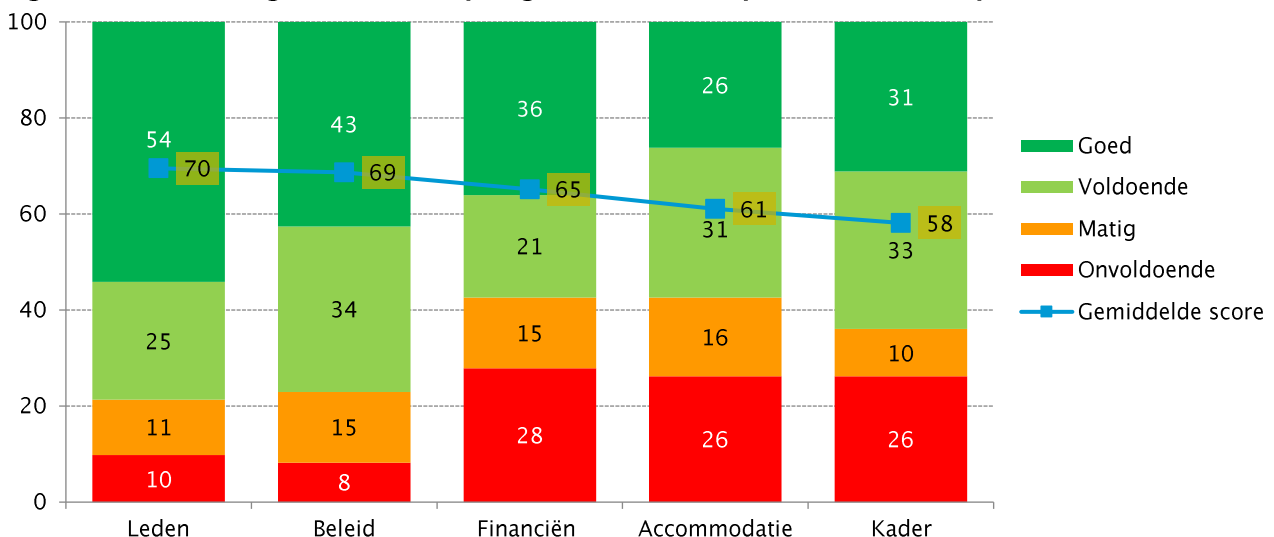
- Leden
- Kader
- Accommodatie
- Financiën
- Beleid

Elk criterium bestaat uit een aantal items, oftewel vragen uit de vragenlijst van de verenigingsmonitor, waarop wordt gescoord. De vragen hebben betrekking op de mate waarin problemen of tekorten bij de verenigingen bestaan of juist niet, en wat het toekomstperspectief is op het betreffende onderwerp. Een scoringsmodel is ontwikkeld op basis waarvan de organisatiekracht van een vereniging wordt bepaald. De totaalscore van alle criteria bepaalt de mate van organisatiekracht van een vereniging. In dit hoofdstuk wordt de totale organisatiekracht nader toegelicht.

Het criterium leden heeft de hoogst gemiddelde score en het hoogste percentage dat 'goed' scoort (figuur 7.1). Binnen een criterium zijn maximaal 100 punten te scoren. Een onvoldoende wordt gehaald als een vereniging minder dan 40 procent van de punten heeft gehaald. De score 'matig' staat voor 40 tot en met 59 procent van het totaal aantal punten, de score 'voldoende' voor 60 tot en met 79 procent en de score 'goed' voor 80 procent van de punten of meer.

De Tilburgse verenigingen scoren gemiddeld het laagst op het criterium kader. Een kwart van de verenigingen scoort onvoldoende (26%) en een derde van de verenigingen scoort goed (31%). Op de criteria leden en beleid scoren de Tilburgse verenigingen gemiddeld het hoogst. Landelijk scoren verenigingen gemiddeld het hoogst op het criterium accommodatie en het laagst op kader. De Tilburgse verenigingen scoren in vergelijking met de landelijke cijfers op leden en financiën vergelijkbaar goed en voldoende. Op de criteria accommodatie en kader scoren Tilburgse verenigingen vaker onvoldoende in vergelijking met landelijke cijfers.

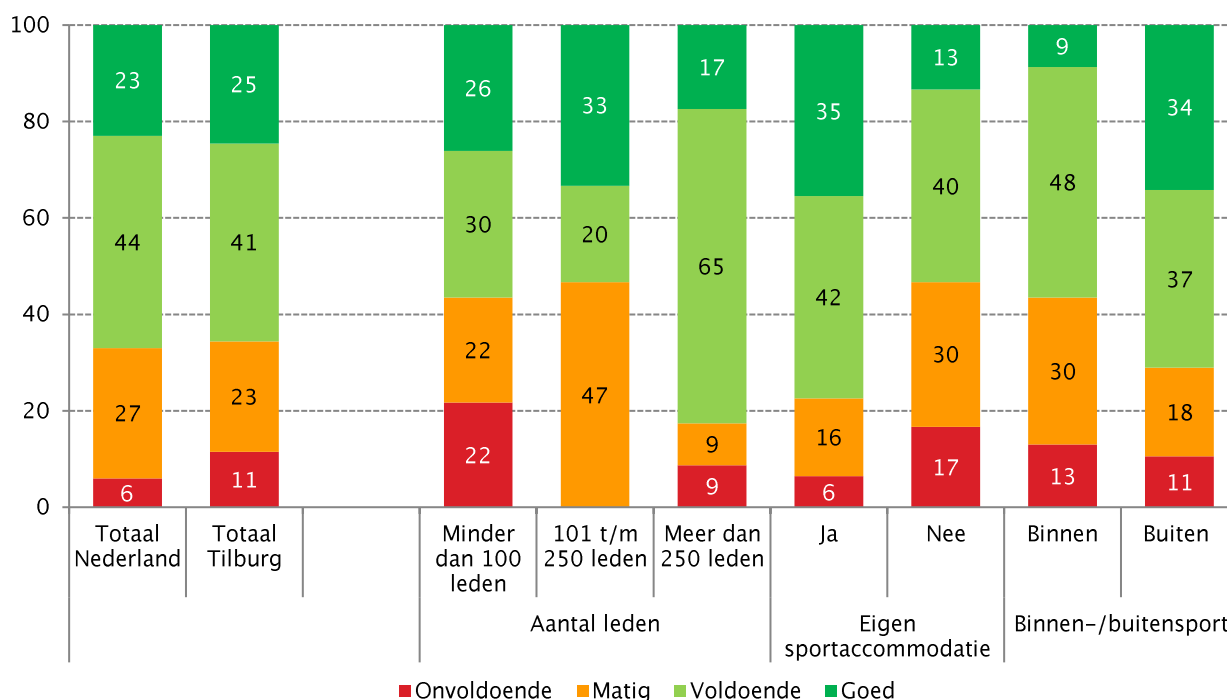
Figuur 7.1 Verdeling van scores op organisatiekracht per criterium (in procenten, n=61)

Verenigingen met een eigen accommodatie en verenigingen voor teamsport scoren op basis van het gemiddelde beter op het criteria leden dan verenigingen zonder eigen accommodatie en verenigingen voor (semi-) individuele sporten.

De scores op alle criteria samen bepalen de uiteindelijke organisatiekracht van de verenigingen. Een kwart van de verenigingen scoort 'goed' op de organisatiekrachtindex (25%, figuur 7.2). Deze verenigingen zijn goed in staat om hun sportaanbod voor de (potentiële) leden te organiseren. Dat wil zeggen dat deze verenigingen tussen de 80 en 100 procent scoren op de organisatiekrachtindex. Vier op de tien verenigingen hebben voldoende organisatiekracht (41%). Twee derde (66%) van de Tilburgse verenigingen kan daarmee worden beschreven als een krachtige organisatie. Een op de tien verenigingen in Tilburg heeft onvoldoende organisatiekracht (11%). De verdeling in organisatiekracht in Tilburg is vergelijkbaar met de landelijke verdeling in organisatiekracht. Grote verenigingen en verenigingen met een eigen accommodatie kunnen vaker beschreven worden als een krachtige organisatie dan kleinere verenigingen en verenigingen zonder eigen accommodatie.

Figuur 7.2 Organisatiekracht naar kenmerken van de verenigingen (in procenten, n=61)

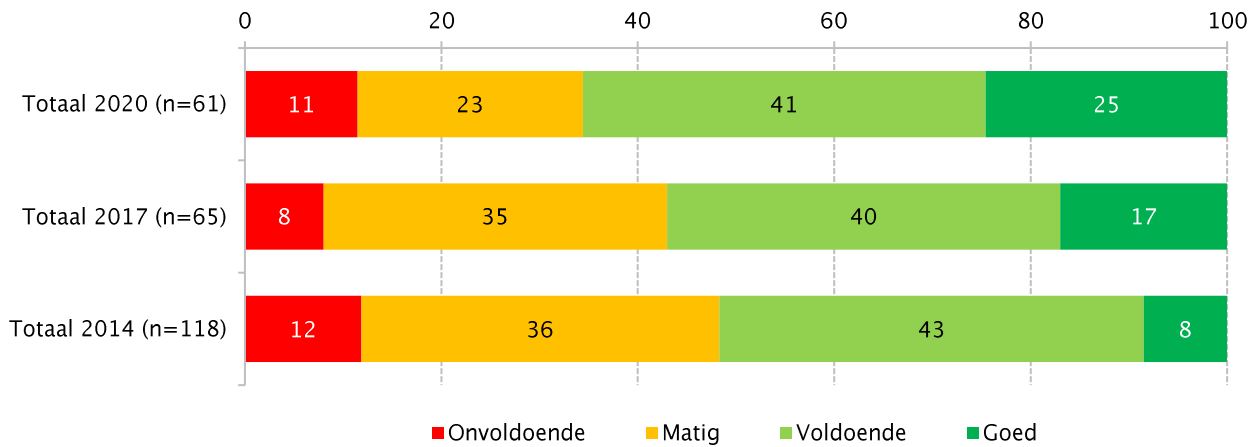

Bron: Verenigingsmonitor Tilburg, 2020, Mulier Instituut

In vergelijking met 2014 en 2017 is het aandeel verenigingen met een goede organisatiekracht toegenomen van 8 procent in 2014 naar 25 procent in 2020 (figuur 7.3). Voornamelijk het aandeel verenigingen dat matig scoort in organisatiekracht is in 2020 afgenomen ten opzichte van de voorgaande jaren, van 36 procent in 2014 naar 23 procent in 2020. Het aandeel dat onvoldoende scoort op organisatiekracht is in 2020 minimaal toegenomen (11%) ten opzichte van 2017 (8%). Opvallend is een toename van kleine verenigingen met goede organisatiekracht (van 7% in 2014 naar 26% in 2020) maar ook een toename in onvoldoende organisatiekracht in 2020 ten opzichte van 2014 (van 11% naar 22%). Bij grote verenigingen is een toename te zien in het aandeel verenigingen met voldoende organisatiekracht (van 39% in 2014 naar 65% in 2020).

Ondanks de verschillen in de responsgroepen in de verschillende jaren, lijkt er ten opzichte van 2014 sprake van stijging in organisatiekracht bij de Tilburgse verenigingen. De ontwikkeling van de gemiddelde score op de verschillende criteria van organisatiekracht laten met name een stijging op de criteria financiën en accommodatie sinds 2014 zien (niet in figuur, bijlage 4).

Figuur 7.3 Organisatiekracht verenigingen 2014–2020 (in procenten)

Bron: Verenigingsmonitor Tilburg, 2014–2020, Mulier Instituut

8. Maatschappelijke oriëntatie

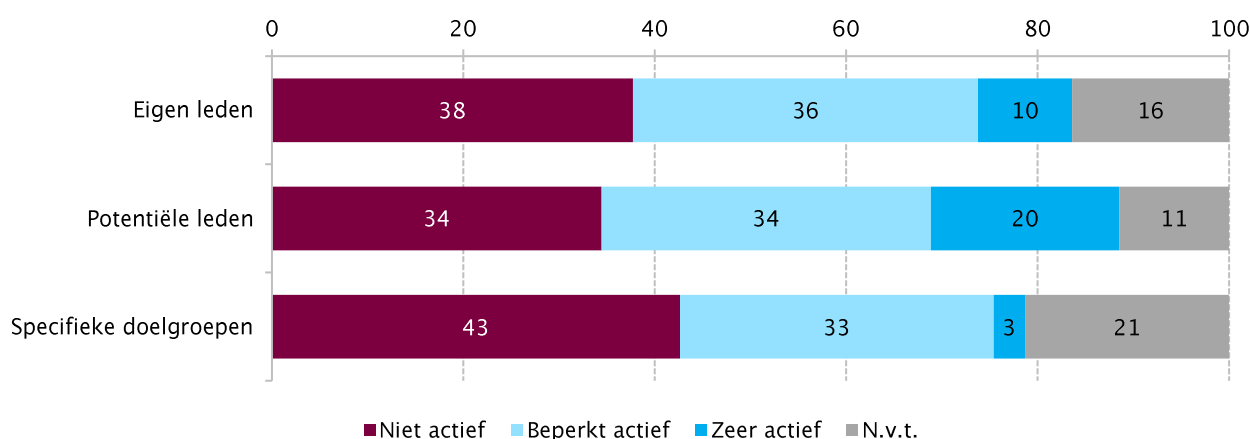
Naast het reguliere sportaanbod organiseren veel verenigingen andere activiteiten voor hun leden en voor niet-leden. In dit hoofdstuk wordt allereerst gekeken naar de nevenactiviteiten van verenigingen die gericht zijn op de eigen leden en die gericht zijn op niet-leden, zoals ledenwervingsacties, open dagen, vakantietoernooien en naschoolse activiteiten. Ook wordt gekeken naar de deelname van verenigingen aan maatschappelijke initiatieven. Tot slot wordt aandacht besteed aan de mate van maatschappelijke oriëntatie. Al deze activiteiten geven een beeld van de maatschappelijke rol die verenigingen vervullen naast hun primaire (maatschappelijke) functie, namelijk het aanbieden van sportmogelijkheden en het bevorderen van sportbeoefening.

8.1 Aanbod

De meerderheid van de verenigingen (84%, niet in figuur) heeft het afgelopen seizoen/jaar naast het reguliere sportaanbod andere activiteiten/faciliteiten georganiseerd voor de leden. Gedurende de sluiting van de sportverenigingen vanwege de coronamaatregelen heeft iets minder dan de helft (46%) van de verenigingen alternatieve beweegopties of alternatieve clubactiviteiten bedacht voor de leden. Alternatieve beweegopties of alternatieve clubactiviteiten bestonden voornamelijk uit buitentrainingen, online trainingen en activiteiten en thuis-*challenges*. Voor zeven op de tien verenigingen die alternatieven hebben bedacht, was dit geen blijvend aanbod.

Meer in het algemeen geeft ruim een derde van de verenigingen (38%, figuur 8.1) aan helemaal niet actief te zijn met het introduceren van (nieuwe) sport- en spelactiviteiten voor de eigen leden. Iets meer verenigingen zijn actief in het introduceren van (nieuwe) sport- en spelactiviteiten voor potentiële leden. Het introduceren van (nieuwe) sport- en spelactiviteiten voor specifieke doelgroepen (zoals mensen met een beperking of ouderen) komt het minst vaak voor.

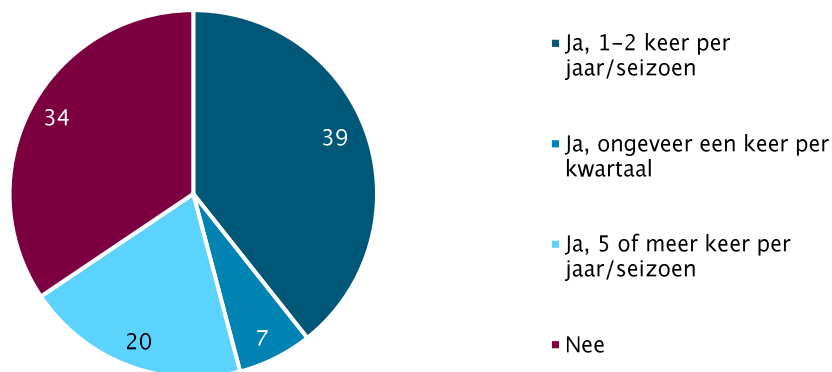
Figuur 8.1 Mate waarin verenigingen actief zijn met het introduceren van (nieuwe) sport- en spelactiviteiten voor verschillende doelgroepen (in procenten, n=61)

Bron: Verenigingsmonitor Tilburg, 2020, Mulier Instituut

Wel heeft twee derde van de verenigingen in het afgelopen jaar (seizoen) (sport) activiteiten georganiseerd waarbij deelname ook voor niet-leden openstond (66%, figuur 8.2). Dit is echter aanzienlijk minder dan in 2017, toen had 85 procent van de verenigingen activiteiten voor niet-leden georganiseerd (bijlage 4). Dit zou mogelijk een gevolg kunnen zijn van de coronamaatregelen. Deze maatregelen hebben het dit jaar lastiger gemaakt voor verenigingen om zulke activiteiten te organiseren.

Figuur 8.2 Aandeel verenigingen dat afgelopen jaar (seizoen) (sport) activiteiten heeft georganiseerd waarbij deelname openstond voor niet-leden (in procenten, n=61)

Bron: Verenigingsmonitor Tilburg, 2020, Mulier Instituut

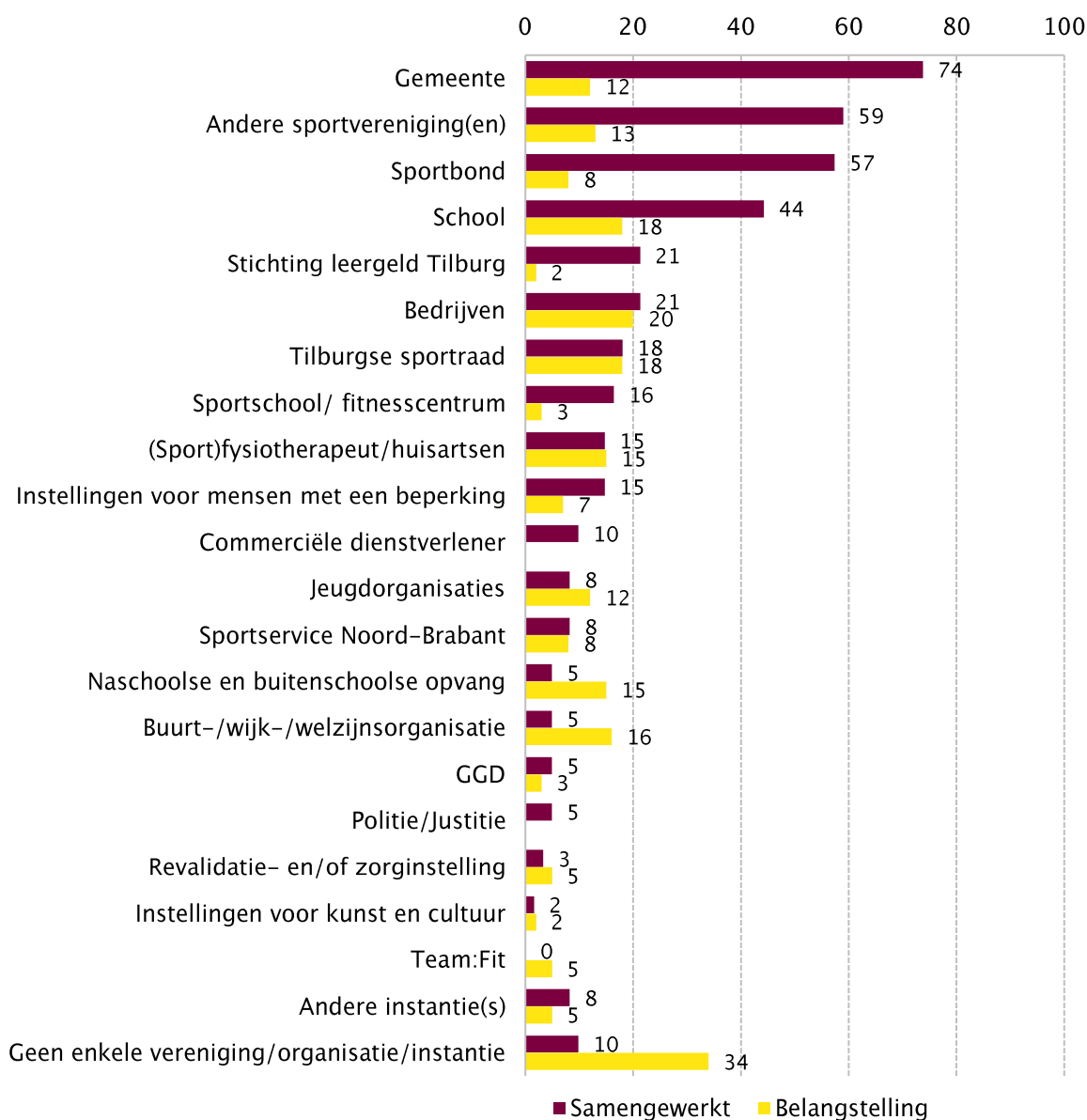
13 procent van de verenigingen is zeer actief bezig met het flexibiliseren van lidmaatschappen/contributievormen (niet in figuur). Een derde van de verenigingen is hier beperkt mee bezig (34%).

8.2 Samenwerking

Om knelpunten op te lossen en eigen ambities te verwezenlijken, kan samenwerking een strategie zijn. De meeste Tilburgse verenigingen hebben het afgelopen jaar met minimaal één organisatie samengewerkt (90%; figuur 8.3). Dit is vergelijkbaar met landelijke cijfers. Drie kwart van de verenigingen werkt samen met de gemeente, bijvoorbeeld als samenwerkingspartner in een project (zoals sportbedrijf Tilburg, 74%). Grote verenigingen (87%) werken vaker samen met de gemeente dan kleine verenigingen (61%). Ook werken verenigingen met een eigen accommodatie (87%) vaker samen met de gemeente dan verenigingen zonder accommodatie (60%).

De verenigingen in Tilburg zijn over het algemeen positief gestemd over hun samenwerkingspartners. De verenigingen willen de samenwerking met de betreffende partners meestal behouden en soms intensiveren. Drie vijfde van de verenigingen die samenwerken met de gemeente wil deze samenwerking intensiveren. Twee vijfde van de verenigingen wil hun huidige samenwerking met andere sportverenigingen intensiveren en een vijfde van de verenigingen wil een intensievere samenwerking met bedrijven. In totaal willen drie verenigingen hun samenwerking met een organisatie stoppen. Als een vereniging niet met een bepaalde organisatie samenwerkt, dan is gevraagd of zij daar in de toekomst mogelijk interesse in heeft. Twee derde van de verenigingen blijkt interesse te hebben om samen te gaan werken met een of meer andere organisaties (figuur 8.3). De organisaties die het meest genoemd worden zijn bedrijven (20% van de verenigingen die nog niet met bedrijven samenwerkt), scholen en de Tilburgse sportraad (beide 18% van de verenigingen die daar nog niet mee samenwerkt).

Figuur 8.3 Organisaties waarmee Tilburgse sportverenigingen in het afgelopen jaar (seizoen) hebben samengewerkt (in procenten, n=61)

Bron: Verenigingsmonitor Tilburg, 2020, Mulier Instituut

8.3 Maatschappelijke betrokkenheid

In de afgelopen twee jaar (seizoenen) heeft drie kwart van de verenigingen meegewerkt aan één of meer (maatschappelijke) initiatieven (75%, figuur 8.4). Met name aan Try-Out Sports, een project gericht op de jeugd, hebben veel verenigingen deelgenomen (54%). Het aandeel verenigingen dat aan een of meer (maatschappelijke) initiatieven heeft meegewerkt is ongeveer gelijk gebleven ten opzichte van 2017 (bijlage 4). Een derde van de verenigingen heeft meegedaan aan de complimentenweek (33%).

Vooraf kleine verenigingen hebben niet meegewerkt aan (maatschappelijke) initiatieven, 52 procent van de kleine verenigingen heeft dit niet gedaan. Van de middelgrote verenigingen heeft 7 procent niet meegewerkt aan initiatieven en van de grote verenigingen 9 procent. De verenigingen die niet hebben meegewerkt aan een van de (maatschappelijke) initiatieven geven voornamelijk aan dit niet te hebben gedaan omdat zij hier geen interesse in hebben. Dit kwam onder andere omdat de initiatieven niet aansloten bij de doelgroep van de vereniging. Een andere veel genoemde reden om niet deel te nemen

aan een van de (maatschappelijke) initiatieven was dat de vereniging geen accommodatie beschikbaar had voor zulke activiteiten.

Figuur 8.4 Mate waarin verenigingen in de afgelopen twee jaren/seizoenen aan (maatschappelijke) initiatieven hebben meegewerkt (in procenten, n=61)

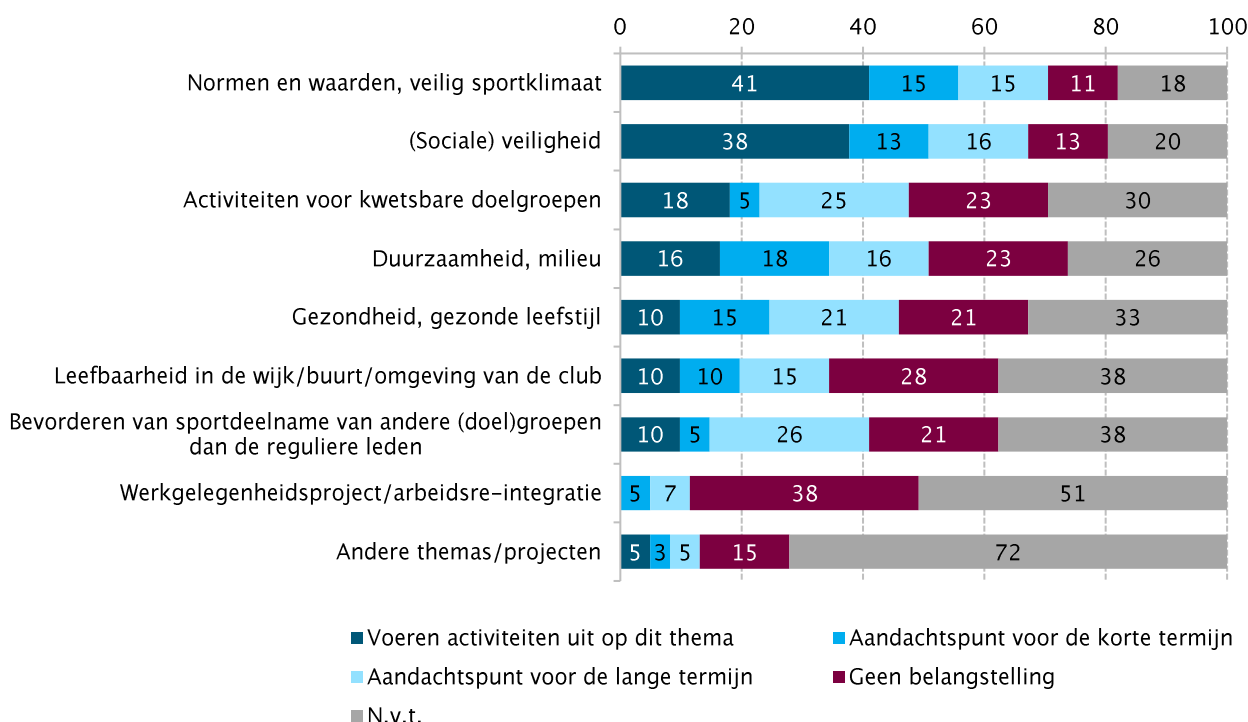
Bron: Verenigingsmonitor Tilburg, 2020, Mulier Instituut

Vier vijfde van de sportverenigingen in Tilburg heeft belangstelling om het komende seizoen (weer) betrokken te zijn bij of deel te nemen aan verschillende (maatschappelijke) initiatieven (figuur 8.4). Zij willen vooral betrokken zijn bij Try-Out Sports, complimentenweek, aanbod voor mensen met een beperking en projecten rondom sportiviteit en respect.

Een derde van de verenigingen (34%, niet in figuur) is grotendeels of helemaal van mening dat sportverenigingen er zijn om hun leden leuk te laten sporten en niet meer dan dat. Landelijk is 46 procent van de verenigingen het eens met deze stelling. De meerderheid van de verenigingen in Tilburg (84%, niet in figuur) is het er grotendeels of helemaal mee eens dat sportverenigingen een maatschappelijke verantwoordelijkheid hebben. Dit is meer dan het landelijk beeld (75%). Figuur 8.5 geeft weer bij welke maatschappelijke thema's en/of projecten de verenigingen betrokken zijn. Veilig sportklimaat (41%) en (sociale) veiligheid (38%) zijn de thema's waar de meeste verenigingen actief bij betrokken zijn. Geen enkele vereniging is op dit moment betrokken bij projecten rondom werkgelegenheid of arbeidsre-integratie en slechts voor enkele verenigingen is dit een aandachtspunt voor de korte- (5%) of lange termijn (7%). Duurzaamheid, normen & waarden en gezondheid zijn thema's waar verenigingen op korte termijn aandacht voor hebben. Bij andere thema's worden genoemd: niveau en participatie van de jeugd

omhoog brengen, jubileum, verbeteren (top)sportklimaat, positief sportklimaat, realisatie turnaccommodatie en organisatiestructuur stichting of vereniging en betrokkenheid leden.

Figuur 8.5 Betrokkenheid bij maatschappelijke thema's en/of projecten (in procenten, n=61)

Bron: Verenigingsmonitor Tilburg, 2020, Mulier Instituut

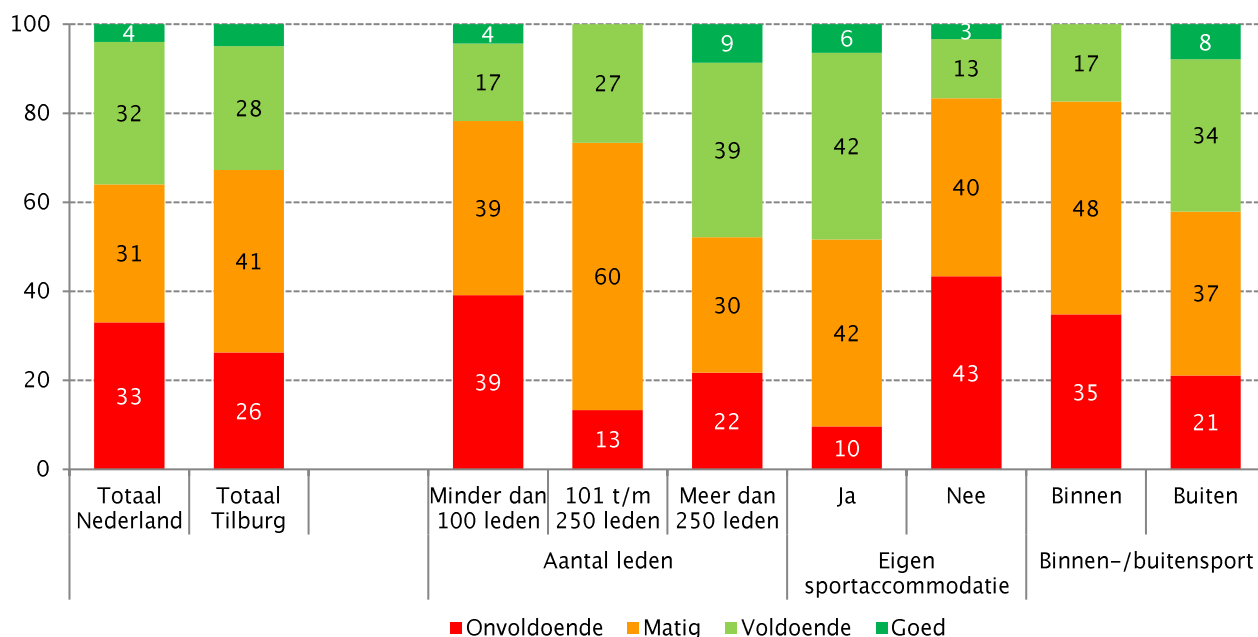
Naast het aanbieden van sport biedt bijna een kwart van de verenigingen nog andere faciliteiten of voorzieningen (23%, niet in figuur). Dit is voornamelijk de multifunctionele inzet van de sportruimte van de vereniging en het aanbieden van een oefen- of repetitieruimte voor culturele organisaties. 80 procent van de verenigingen is in de komende twee jaar niet van plan om andere faciliteiten of voorzieningen aan te bieden.

8.4 Maatschappelijke oriëntatie

Om meer inzicht te krijgen in de bredere maatschappelijke oriëntatie van sportverenigingen buiten het aanbieden van regulier sportaanbod, is de index maatschappelijke oriëntatie ontwikkeld. Deze index bestaat uit twee criteria: maatschappelijke activiteit en maatschappelijke intentie. Maatschappelijke activiteit staat voor de mate waarin verenigingen actief een maatschappelijke rol vervullen en maatschappelijke intentie staat voor de houding van verenigingen ten opzichte van een actieve bredere maatschappelijke rol. De score per criterium wordt ingedeeld in onvoldoende, matig, voldoende of goed. De scores van de twee criteria bepalen de mate van brede maatschappelijke oriëntatie van een vereniging. Tevens wordt er een gemiddelde score berekend en deze score kan worden vergeleken met het geven van een rapportcijfer. Zie bijlage 2 voor meer uitleg over de methode.

Een kwart van de verenigingen in Tilburg is onvoldoende maatschappelijk georiënteerd (26%, figuur 8.6). Zij ondernemen geen enkele van de genoemde activiteiten. Een derde van de verenigingen is goed of voldoende maatschappelijk actief (33%). Vergeleken met de landelijke cijfers is in Tilburg het aandeel dat onvoldoende maatschappelijk georiënteerd kleiner. Vooral verenigingen zonder eigen accommodatie zijn onvoldoende maatschappelijk georiënteerd vergeleken met verenigingen met eigen accommodatie.

Figuur 8.6 Maatschappelijke oriëntatie van sportverenigingen naar kenmerken van de verenigingen (in procenten, n=61)

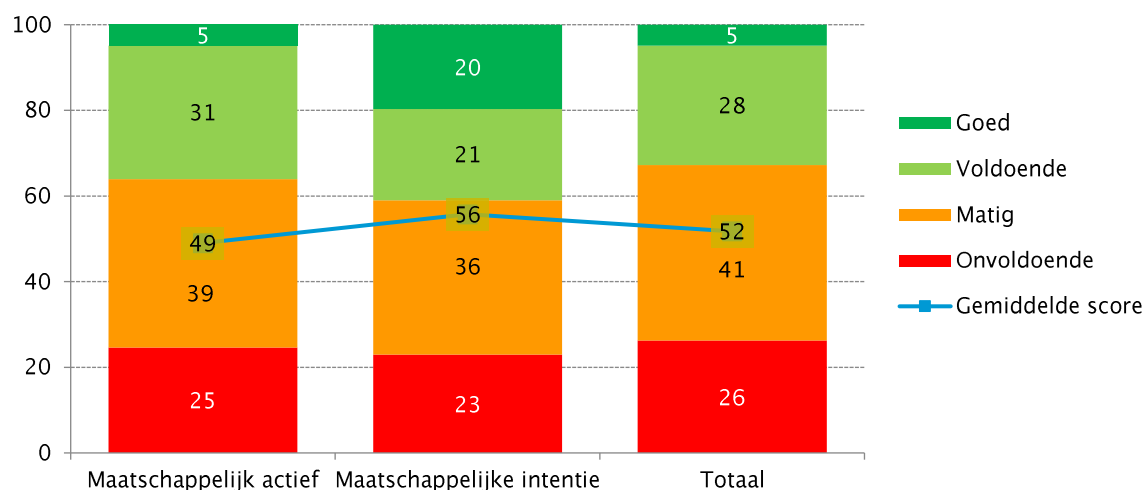

Bron: Verenigingsmonitor Tilburg, 2020, Mulier Instituut

Ruim een derde van de sportverenigingen in Tilburg (36%, figuur 8.7) blijkt, volgens de criteria, voldoende maatschappelijk actief. Een kwart van de verenigingen scoort onvoldoende op het criterium maatschappelijke activiteit (25%). Deze verenigingen zijn nauwelijks actief in het uitvoeren van maatschappelijke activiteiten. Het oriënteren op de maatschappij is voor verenigingen vaak lastiger dan hun eigen organisatie op peil houden. Vaak ligt de focus bij hun eigen aanbod en leden. De maatschappelijke oriëntatie van deze verenigingen lijkt met enige inspanning te kunnen worden vergroot. Dit zou bijvoorbeeld kunnen door aanbod te organiseren voor andere of meer kwetsbare doelgroepen, het organiseren van activiteiten voor niet-leden en door de kantine open te stellen voor buurtbewoners. Gemiddeld scoren de Tilburgse verenigingen een score van 49 voor maatschappelijke activiteit. Landelijk is de gemiddelde score op dit criterium 47.

De score op maatschappelijke intentie van verenigingen in Tilburg is ligt iets hoger dan het landelijk gemiddelde. De gemiddelde score op dit criterium is 56. Landelijk is dit gemiddelde 38. Op het criterium maatschappelijke intentie scoort 23 procent van de Tilburgse verenigingen onvoldoende. 41 procent van de verenigingen heeft voldoende maatschappelijke intentie, dit is iets meer dan het aandeel dat voldoende maatschappelijk actief was. Wel is het aandeel dat goed scoort bij maatschappelijke intentie (20%) aanzienlijk hoger dan dat goed scoort bij maatschappelijke activiteit (5%). Hierdoor wordt verwacht dat het aantal verenigingen met meer maatschappelijke oriëntatie in de toekomst iets zal toenemen.

Figuur 8.7 Verdeling scores criteria maatschappelijke oriëntatie (in procenten, n=61)

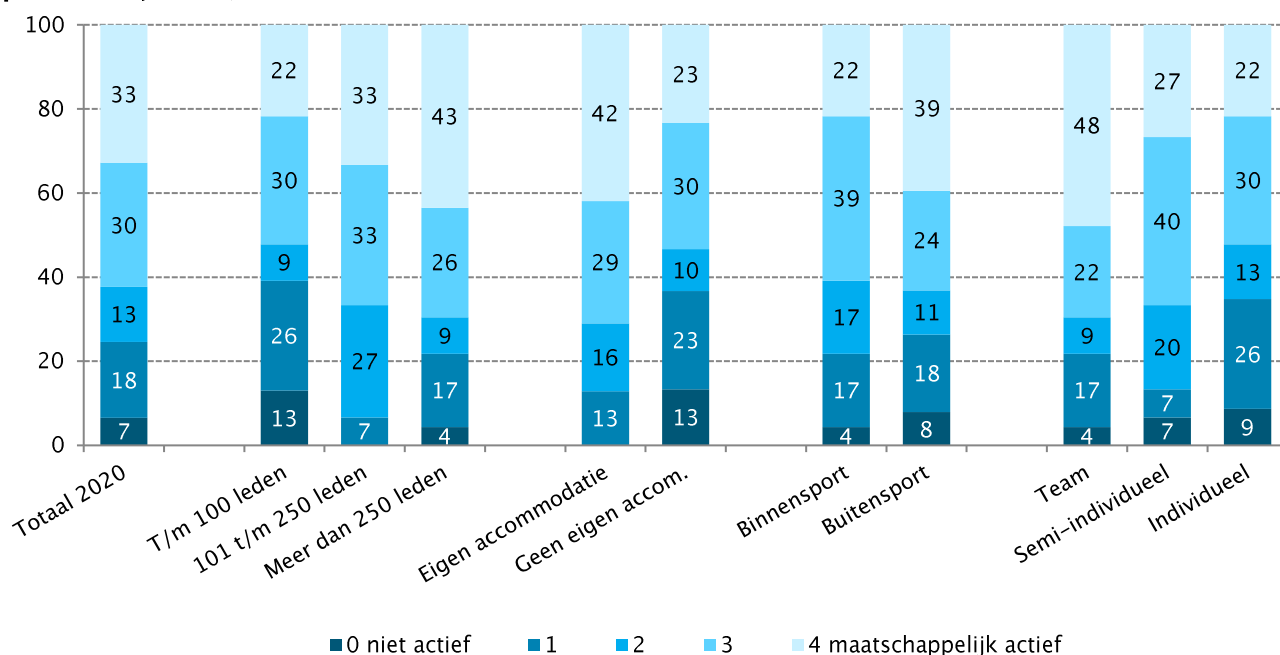
Bron: Verenigingsmonitor Tilburg, 2020, Mulier Instituut

8.5 Tilburgse index maatschappelijke rol sportverenigingen

In de Verenigingsmonitor Tilburg 2009 was een aantal vragen opgenomen over nevenactiviteiten voor niet-leden, vernieuwing van sportaanbod en deelname aan maatschappelijke initiatieven. Deze vormden samen een eerste indicatie voor de mate waarin sportverenigingen een maatschappelijke rol vervullen in Tilburg. In 2009 is op basis van deze vier criteria voor Tilburg een index gemaakt voor de maatschappelijke rol van verenigingen. In 2014, 2017 en 2020 zijn dezelfde vragen gesteld en is dezelfde index voor Tilburg gemaakt. Deze Tilburgse index is niet vergelijkbaar met de index maatschappelijke oriëntatie zoals deze in paragraaf 8.3 wordt gepresenteerd. Het is een eigen index ontwikkeld voor Tilburg en wordt sinds 2009 gemeten.

Op basis van de vier criteria heeft 7 procent van de verenigingen in 2020 geen maatschappelijke rol (figuur 8.8). Zij ondernemen geen enkele van de genoemde activiteiten. Een derde van de verenigingen (33%) heeft een zeer grote maatschappelijk rol. Zij voldoen aan alle vier de criteria. Deze verenigingen organiseren activiteiten die openstaan voor niet-leden, vernieuwen hun sportaanbod en nemen deel aan maatschappelijke activiteiten. De overige verenigingen voldoen slechts aan één (18%), twee (13%) of drie (30%) van de genoemde criteria en hebben een grotere of kleinere maatschappelijke rol. De grote verenigingen (> 250 leden), de verenigingen die over een eigen accommodatie beschikken en de teamsportverenigingen lijken wat actiever in deze maatschappelijke rol in vergelijking met de andere sportverenigingen.

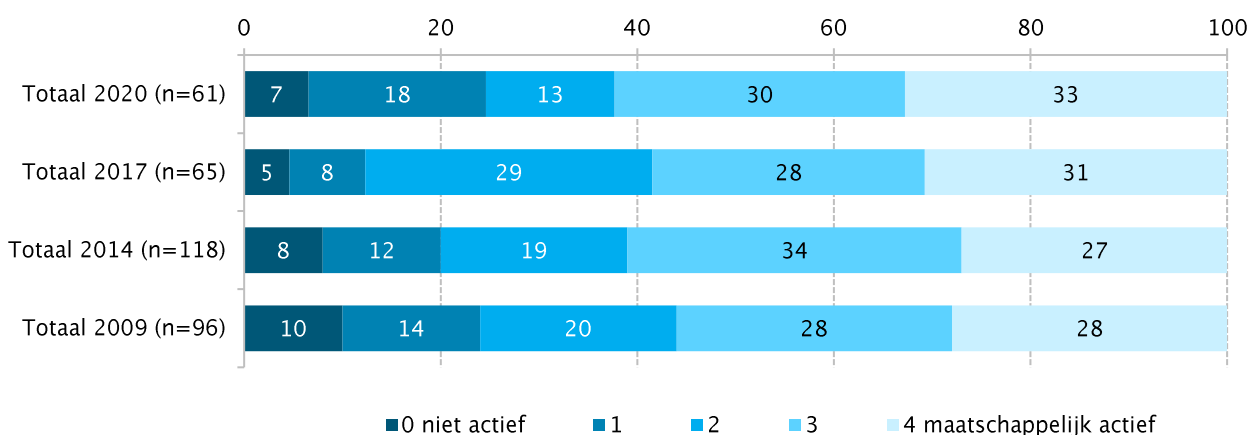
Figuur 8.8 Tilburgse index maatschappelijke rol naar achtergrond van verenigingen (in procenten, n=61)

Bron: Verenigingsmonitor Tilburg, 2020, Mulier Instituut

Van 2009 tot 2017 is het aandeel verenigingen zonder maatschappelijke rol afgenomen van 10 procent in 2009, naar 5 procent in 2017 (figuur 8.9). In 2020 is het aandeel verenigingen zonder maatschappelijke rol iets toegenomen naar 7 procent. Ook het aandeel verenigingen dat slechts aan één van de genoemde criteria voldoet is toegenomen vergeleken met 2017, van 8 procent in 2017 naar 18 procent in 2020. Mogelijk is dit een gevolg van de coronamaatregelen, die er voor hebben gezorgd dat het organiseren van maatschappelijke activiteiten lastiger is voor verenigingen. Het aandeel verenigingen met een zeer grote maatschappelijke rol is over de jaren, inclusief 2020, wel iets toegenomen (2009: 28%, 2020: 33%).

Figuur 8.9 Tilburgse index maatschappelijke rol 2009 – 2020 (in procenten)

Bron: Verenigingsmonitor Tilburg, 2009–2020, Mulier Instituut

9. Vitaliteit

Door organisatiekracht en maatschappelijke oriëntatie te combineren, wordt in beeld gebracht hoe vitaal verenigingen zijn. Een vitale vereniging is een organisatiekrachtige vereniging die maatschappelijk georiënteerd is. De matrix die wordt gevormd, kan een hulpmiddel zijn voor segmentatie van verenigingen en maatwerk bieden bij ondersteuning. Met de vitaliteitsindex zijn globaal vier soorten verenigingen te onderscheiden: de zogeheten kwetsbare verenigingen, maatschappelijke verenigingen, krachtige verenigingen en vitale verenigingen.

Binnen de vitaliteitsmatrix van de verenigingen in Tilburg is ongeveer een driedeling te zien. Een derde van de verenigingen in Tilburg kunnen worden beschouwd als vitale verenigingen (31%, figuur 9.1) en scoort 'goed' of 'voldoende' op beide indexen. Deze verenigingen zijn krachtig in hun organisatie en zijn maatschappelijk georiënteerd. Landelijk kan 25 procent van de verenigingen als vitale vereniging worden beschouwd. Een iets groter aandeel, maar ook ongeveer een derde van de verenigingen (34%) scoort zowel op organisatiekracht als op maatschappelijke oriëntatie onder de maat: dit zijn kwetsbare verenigingen. Daarnaast behoort ook ongeveer een derde van de verenigingen (35%) tot het segment krachtige verenigingen. Deze verenigingen hebben voldoende organisatiekracht, maar zijn (nog) nauwelijks maatschappelijk georiënteerd. Deze verenigingen kunnen vitale verenigingen worden. Wanneer de organisatie goed is georganiseerd en sterk is, hebben verenigingen mogelijkheden om buiten de vereniging te kijken. 2 procent van de verenigingen is te benoemen als maatschappelijke vereniging (1 vereniging): oftewel een vereniging die een maatschappelijke oriëntatie heeft, maar onvoldoende organisatiekracht heeft. Ook deze club heeft kans om een vitale vereniging te worden door de organisatiekracht te versterken.

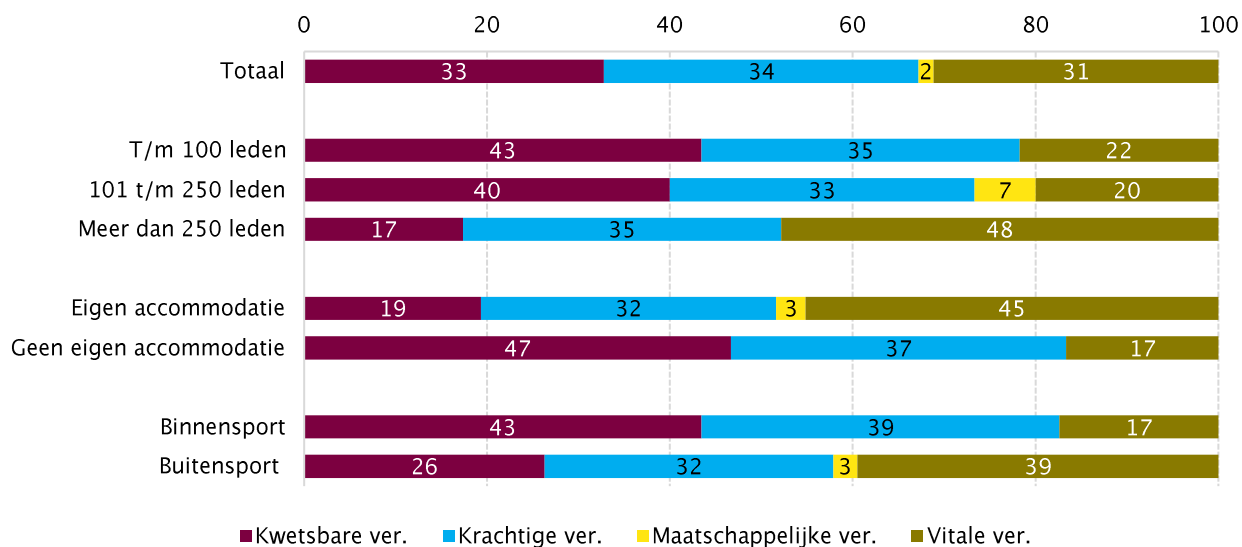
Figuur 9.1 Matrix vitaliteit van sportverenigingen in Tilburg (in procenten, n=61)

		Organisatiekracht totaal			
		Onvoldoende	Matig	Voldoende	Goed
Maatschappelijk totaal	Onvoldoende	7	7	10	3
	Matig	5	15	10	12
	Voldoende	0	2	18	8
	Goed	0	0	3	2

Bron: Verenigingsmonitor Tilburg, 2020, Mulier Instituut

De verenigingen die over een eigen accommodatie beschikken zijn vaker vitale verenigingen (figuur 4.2). De verenigingen zonder eigen accommodatie zijn vaker kwetsbare verenigingen in vergelijking met de verenigingen met een eigen accommodatie. Grote verenigingen (>250 leden) zijn vaker vitale verenigingen in vergelijking met de kleine en middelgrote verenigingen.

Figuur 9.2 Vitaliteit van sportverenigingen in Tilburg naar achtergrond (in procenten, n=61)

Bron: Verenigingsmonitor Tilburg, 2020, Mulier Instituut

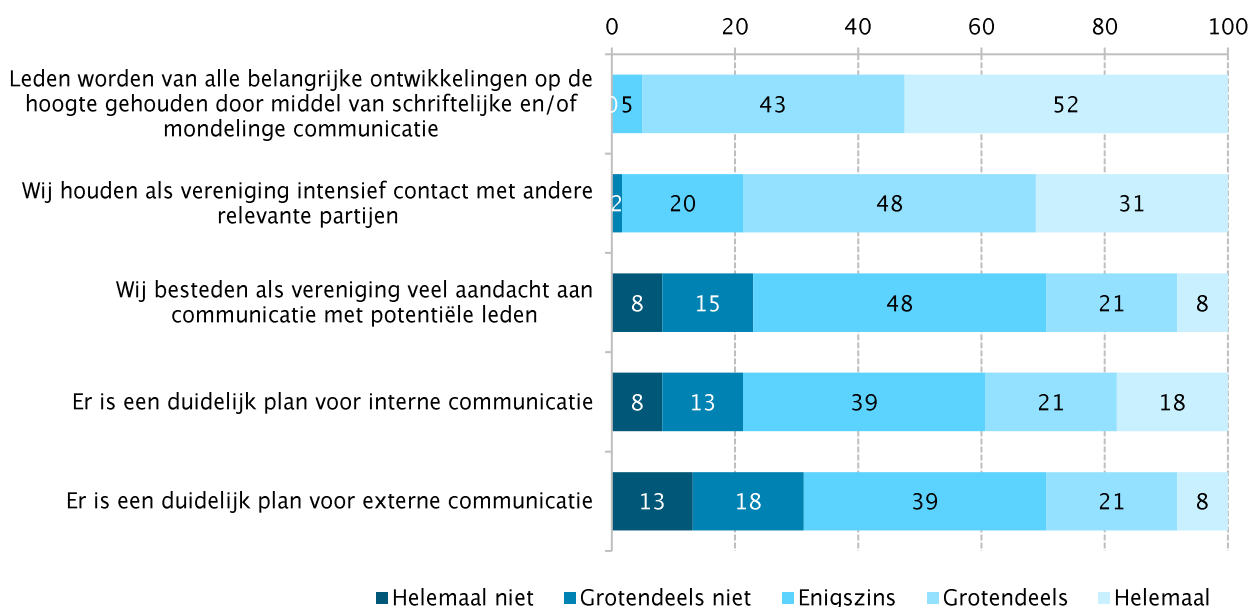
10. Communicatie en ondersteuning

Aanvullend, naast organisatiekracht en maatschappelijke oriëntatie, is verenigingen gevraagd naar communicatie en ondersteuning.

10.1 Communicatie

De meerderheid van de sportverenigingen in Tilburg geeft aan dat zij zowel leden grotendeels of helemaal op de hoogte houden van belangrijke ontwikkelingen (95%, figuur 10.1), als grotendeels of helemaal intensief contact houden met andere relevante partijen (79%). Bijna een kwart van de verenigingen besteedt geen aandacht aan communicatie met potentiële leden (23%).

Figuur 10.1 Mate waarin verenigingen aandacht hebben voor activiteiten op het gebied van communicatie (in procenten, n=61)

Bron: Verenigingsmonitor Tilburg, 2020, Mulier Instituut

Zes op de tien verenigingen werken met een vertrouwens(contact)persoon (62%, niet in figuur). Grote verenigingen (74%) en middelgrote verenigingen (80%) werken aanzienlijk vaker met een vertrouwens(contact)persoon dan kleine verenigingen (39%). Tussen andere verenigingskenmerken is weinig verschil te zien tussen verenigingen die wel of niet werken met een vertrouwens(contact)persoon.

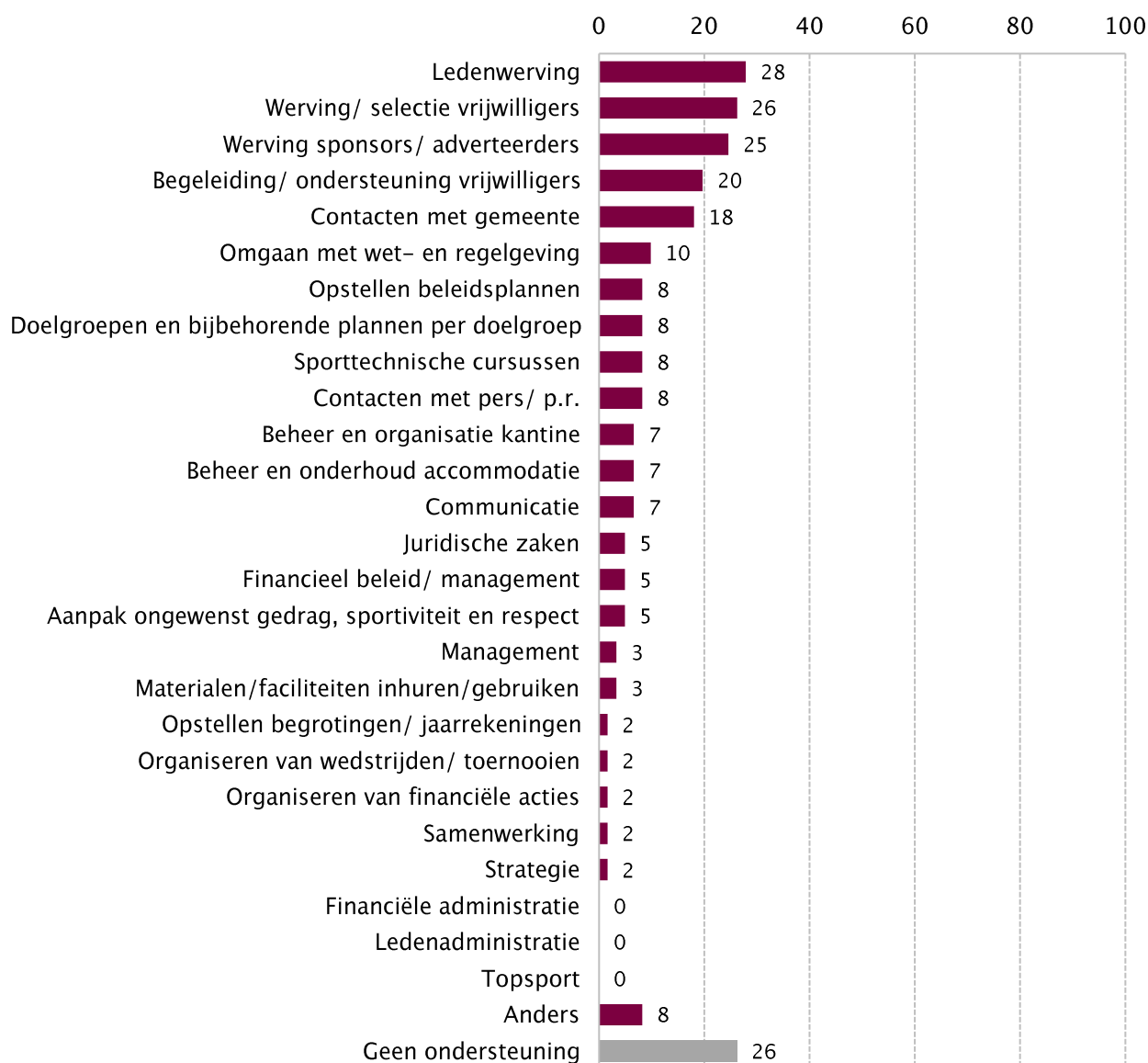
10.2 Ondersteuning

Het sportbedrijf van de gemeente Tilburg biedt ondersteuningsmogelijkheden voor sportverenigingen. Vier op de vijf verenigingen zijn hiermee bekend (79%, niet in figuur). De helft van de verenigingen is bekend met de ondersteuning en maakt er gebruik van (49%). Hier wordt meer gebruik van gemaakt door grote verenigingen dan door kleine verenigingen.

Verenigingen konden aangeven op welke taakgebieden zij momenteel professionele ondersteuning goed zouden kunnen gebruiken. Drie kwart van de verenigingen geeft aan professionele ondersteuning te kunnen gebruiken (74%, figuur 10.2). De behoefte aan professionele ondersteuning is afgenomen ten opzichte van 2017, toen had 85 procent van de verenigingen behoefte aan professionele ondersteuning

(bijlage 4). Verenigingen die wel professionele ondersteuning kunnen gebruiken, kunnen dit voornamelijk gebruiken bij ledenwerving (28%), de werving/selectie van vrijwilligers (26%) en de werving van sponsors en adverteerders (25%). Dit zijn dezelfde taakgebieden als waar in 2017 behoefte aan professionele ondersteuning was (bijlage 4).

Figuur 10.2 Taakgebieden waarop verenigingen professionele ondersteuning kunnen gebruiken (in procenten, meerdere antwoorden mogelijk, n=45)

Bron: Verenigingsmonitor Tilburg, 2020, Mulier Instituut

11. Samenvatting en conclusie

In dit onderzoek is van 61 sportverenigingen in Tilburg de organisatiekracht en de maatschappelijke oriëntatie onderzocht. Daarnaast is onderzoek gedaan naar de communicatie en ondersteuningsbehoeften van deze verenigingen en enig inzicht verkregen in de omgang met en invloed van de coronamaatregelen.

11.1 Samenvatting

Organisatiekracht

- Twee derde van de verenigingen in Tilburg is voldoende tot goed organisatiekrachtig. Deze verenigingen zijn goed in staat om hun sportaanbod voor de (potentiële) leden te organiseren.
- Een op de tien verenigingen is onvoldoende organisatiekrachtig.
- Op het organisatiekrachtcriterium leden wordt het hoogst gescoord en op het criterium kader wordt het laagst gescoord.
- Bijna acht op de tien verenigingen werken beleidsmatig voldoende tot goed. Twee derde van de verenigingen heeft in de afgelopen vier jaar nieuwe doelstellingen of plannen op papier gezet, met name middelgrote verenigingen.
- De belangrijkste beleidsvoornemens hebben te maken met het behoud en werving van leden, het behoud en werving van vrijwilligers en financiën. Ledenbehoud en werving zijn de belangrijkste ambities voor de komende jaren.
- Negen op de tien verenigingen hebben knelpunten of punten van zorg. Het aspect leden geeft de grootste zorgen, gevolgd door kader en financiën.
- Zeven op de tien verenigingen beschikken over voldoende vrijwilligers, vooral grote verenigingen. Bijna de helft van de verenigingen beschikt wel over voldoende vrijwilligers maar is ook op zoek naar vrijwilligers.
- Op het criterium leden scoren bijna acht op de tien verenigingen voldoende tot goed. Bij zes op de tien verenigingen voelen leden zich sterk betrokken bij de vereniging en bij zeven op de tien verenigingen is de opkomst bij trainingen en wedstrijden hoog. Bijna alle verenigingen hebben een leden(groei)ambitie voor 2021, maar slechts een vijfde verwacht het komend jaar een stijging van het ledental.
- Ruim de helft van de verenigingen scoort goed tot voldoende op het criterium financiën, ruim een kwart scoort hierop onvoldoende. Twee derde van de verenigingen heeft een (zeer) gezonde financiële positie. Acht op de tien verenigingen denken bij financieel beleid een aantal jaar vooruit.
- Op het criterium accommodatie scoren bijna zes op de tien verenigingen goed tot voldoende. Zes op de tien verenigingen kunnen met (het aantal beschikbare uren in) de huidige accommodatie/sportvoorziening op de huidige locatie nog jaren vooruit. Aan de andere kant beschikt een kwart van de verenigingen niet op elk gewenst moment over de accommodatie, conform de behoefte.
- De helft van de verenigingen huurt sportaccommodatie(s), -veld(en), -zalen of andere sportlocaties bij de gemeente. Van deze verenigingen is de meerderheid (zeer) tevreden over de bereikbaarheid, sociale veiligheid, beschikbaarheid, betaalbaarheid en dienstverlening.

Maatschappelijke oriëntatie

- Twee derde van de verenigingen (66%) heeft afgelopen jaar (seizoen) (sport-)activiteiten georganiseerd waarbij deelname openstond voor niet-leden.
- Een derde van de verenigingen is voldoende of goed maatschappelijk georiënteerd. Een kwart is onvoldoende maatschappelijk georiënteerd. Vooral kleine verenigingen en vereniging zonder eigen accommodatie zijn onvoldoende maatschappelijk georiënteerd.

- Ruim een derde van de verenigingen lijkt, volgens de criteria, voldoende maatschappelijk actief en een kwart lijkt onvoldoende maatschappelijk actief. De intentie van verenigingen is bij een kwart van de verenigingen onvoldoende. Vier van de tien verenigingen hebben voldoende maatschappelijke intentie.
- Het aandeel verenigingen dat niet of nauwelijks maatschappelijk actief is nam af vanaf 2009 tot 2017 maar lijkt in 2020 weer iets toe te nemen, mogelijk als gevolg van de coronacrisis.

Vitaliteit

- Ongeveer een derde van de verenigingen in Tilburg kan worden gezien als een vitale vereniging, een derde als krachtige vereniging en een derde als kwetsbare vereniging.

Communicatie en ondersteuning

- De meerderheid van de verenigingen geeft aan leden grotendeels of helemaal op de hoogte te houden van belangrijke ontwikkelingen en intensief contact te onderhouden met relevante partijen.
- Een kwart van de verenigingen besteedt geen aandacht aan communicatie met potentiële leden.
- Vier op de vijf verenigingen zijn op de hoogte van de ondersteuningsmogelijkheden van Sportbedrijf Tilburg. De helft van de verenigingen maakt hier gebruik van.
- Er is vooral behoefte aan professionele ondersteuning voor ledenwerving, de werving/selectie van vrijwilligers en de werving van sponsors en adverteerders.

11.2 Conclusie

De organisatiekracht van verenigingen in Tilburg neemt over de jaren enigszins toe. In 2020 is twee derde van de verenigingen (66%) organisatiekrachtig. Toch is ook het percentage verenigingen dat onvoldoende organisatiekrachtig is, toegenomen ten opzichte van 2017. Een op de tien Tilburgse verenigingen is onvoldoende organisatiekrachtig. Om de organisatiekracht van de verenigingen te behouden of te verbeteren, verdienen voornamelijk kader en accommodatie aandacht. Dit zijn de twee criteria waar gemiddeld het laagst op wordt gescoord. Ook op het gebied van financiën is winst te behalen, binnen dit criterium scoort het hoogste aandeel verenigingen onvoldoende.

Ondanks dat gemiddeld het hoogste wordt gescoord op het criterium leden, is het aspect leden wel het grootste punt van zorg volgens verenigingen. 78 procent van de verenigingen heeft knelpunten of punten van zorg op het aspect leden. Leden is dus zeker een punt van aandacht. Twee op de vijf verenigingen zagen door de coronamaatregelen de betrokkenheid van de leden dalen. De meeste verenigingen verwachten een gelijkblijvend ledental. Maar het aantal verenigingen dat verwacht dat het ledental zal dalen is toegenomen ten opzichte van 2017. Ook landelijk zien we dat ten gevolge van de coronamaatregelen meer verenigingen een ledendaling verwachten. De belangrijkste beleidsvoornemens van verenigingen hebben dan ook te maken met het behoud en werving van leden (60% van de verenigingen). Drie vijfde van de verenigingen heeft beleidsvoornemens met betrekking tot het behoud en werving van vrijwilligers en 43 procent op het gebied van financiën.

Op basis van de Tilburgse index maatschappelijke rol, die sinds 2009 voor Tilburg wordt gemaakt, zien we de maatschappelijke activiteit van verenigingen langzaam toenemen. In 2020 blijft de groep maatschappelijke verenigingen met een score van 3 en 4 activiteiten stabiel ten opzichte van 2017 en zien we een lichte stijging van de niet of nauwelijks actieve verenigingen. Er lijkt een kleine afname van maatschappelijke activiteit ten opzichte van voorgaande jaren. Mogelijk is dit een gevolg van de coronacrisis.

Een derde van de verenigingen in Tilburg is een vitale vereniging. Voor een derde van de verenigingen is er potentie om een vitale vereniging te worden, zij zijn nu krachtige verenigingen. Voor deze verenigingen is het van belang om hun organisatiekracht te behouden en de kansen benutten om hun maatschappelijke oriëntatie uit te bouwen. Mogelijk komt dit ook ten goede aan hun organisatiekracht. Het lijkt alsof de maatschappelijke oriëntatie van verenigingen wat naar de achtergrond verdwijnt door de coronacrisis en de aandacht van verenigingen nog meer gericht is op de organisatie van het sportaanbod voor de leden. Maar gezien de zorgen om het ledenbestand kan samenwerking met andere organisaties, ontwikkeling van sportaanbod en aandacht voor potentiële leden en andere betrokkenen bij de vereniging van groot belang zijn voor een toekomstbestendige vereniging. Ondersteuning van een buurtsportcoach en/of verenigingsondersteuner kan wenselijk zijn.

Bijlage 1. Responsanalyse

Tabel b1.1 Respons naar grootte vereniging

	Populatie*		Respons 2020*	
	Aantal	Percentage	Aantal	Percentage
Klein (t/m 100 leden)	71	46	22	36
Middel (101 t/m 250 leden)	33	22	15	25
Groot (> 250 leden)	49	32	24	39
Totaal	153	100	61	100

* Op basis van gegevens van de gemeente Tilburg.

Tabel b1.2 Respons naar binnen/buitensport

	Populatie*		Respons 2020*	
	Aantal	Percentage	Aantal	Percentage
Binnensport	78	51	29	48
Buitensport	75	49	32	52
Totaal	153	100	61	100

* Op basis van gegevens van de gemeente Tilburg.

Tabel b1.3 Respons naar studentenvereniging

	Populatie		Respons 2020	
	Aantal	Percentage	Aantal	Percentage
Wel studentenvereniging	25	16	5	8
Geen studentenvereniging	128	84	56	92
Totaal	153	100	61	100

* Op basis van gegevens van de gemeente Tilburg.

Bijlage 2. Responsoverzicht 2009–2020

Tabel b2.1 Totaal aantal leden en donateurs 2009–2020

	2020		2017		2014		2009	
	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%
Klein (t/m 100 leden)	22	36	21	32	55	47	31	34
Middel (101 t/m 250 leden)	15	25	15	23	24	21	25	27
Groot (> 250 leden)	24	39	29	45	38	32	36	39
Totaal	61	100	65	100	117	100	92	100

Tabel b2.2 Bezit eigen accommodatie 2009–2020

	2020		2017		2014		2009	
	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%
Eigen accommodatie	31	51	32	49	59	50	53	55
Geen eigen accommodatie	30	49	33	51	59	50	43	45
Totaal	61	100	65	100	118	100	96	100

Tabel b2.3 Binnen-/buitensport 2009–2020

	2020		2017		2014		2009	
	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%
Binnensport	29	48	22	34	66	56	35	38
Buitensport	32	52	43	66	52	44	58	62
Totaal	61	100	65	100	111	100	93	100

Tabel b2.4 Soort sport 2009–2020

	2020		2017		2014		2009	
	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%
Team	23	38	28	43	32	29	37	41
Semi-individueel	15	25	16	25	20	18	17	18
Individueel	23	38	21	32	59	53	37	41
Totaal	61	100	65	100	111	100	91	100

Bijlage 3. Methodiek

Berekening score organisatiekracht

Organisatiekracht bestaat uit vijf criteria: beleid, leden, kader, accommodatie en financiën. Elk criterium van organisatiekracht bestaat uit vragen van de verenigingsmonitor waarop door verenigingen wordt gescoord. De verenigingen kunnen op elk criterium (beleid, leden, kader, accommodatie en financiën) maximaal 100 punten behalen. Een onvoldoende wordt gescoord wanneer een vereniging minder dan 40 procent van de punten in een criterium heeft gehaald. Een score 'matig' staat voor 40 tot en met 59 procent van het totaal aantal punten, een score 'voldoende' voor 60 tot en met 79 procent, en een score 'goed' voor 80 procent of meer van de punten.

De totaalscores van alle vijf criteria bepalen de totaalscore van organisatiekracht, waardoor verenigingen op deze totaalscore maximaal 500 punten kunnen behalen. Deze totaalscore wordt vervolgens opnieuw ingedeeld in onvoldoende, matig, voldoende en goed, volgens de hierboven genoemde indeling.

Berekening score maatschappelijke oriëntatie

De maatschappelijke oriëntatie bestaat uit twee criteria: maatschappelijke intentie en maatschappelijk actief. Maatschappelijk actief staat voor de mate waarin verenigingen actief een maatschappelijke rol vervullen: wat ondernemen en organiseren verenigingen in het kader van een bredere maatschappelijke oriëntatie? Maatschappelijke intentie staat voor de houding van verenigingen ten opzichte van een actieve bredere maatschappelijke rol: zijn verenigingen van plan een bredere maatschappelijke oriëntatie op zich te nemen? Verenigingen kunnen op het criterium maatschappelijk actief maximaal 100 punten en op het criterium maatschappelijke intentie maximaal 70 punten behalen. Een onvoldoende wordt gescoord als een vereniging minder dan 40 procent van de punten in een criterium heeft gehaald. Een score 'matig' staat voor 40 tot en met 59 procent van het totaal aantal punten, een score 'voldoende' voor 60 tot en met 79 procent en een score 'goed' voor 80 procent of meer van de punten.

De scores op de beide criteria bepalen de uiteindelijke totaalscore op de index maatschappelijke oriëntatie. Dit betekent dat verenigingen maximaal 170 punten kunnen behalen. Deze totaalscore wordt vervolgens ingedeeld in dezelfde indeling van onvoldoende, matig, voldoende en goed.

Toelichting totaalscores

De totaalscores van zowel organisatiekracht als maatschappelijke oriëntatie zijn een optelsom van de onderliggende criteria. Dit betekent dat een vereniging die een onvoldoende op de totale organisatiekracht haalt, niet per definitie op elk criterium een onvoldoende heeft behaald. Een vereniging kan drie keer een onvoldoende, één keer een voldoende en één keer een goed hebben gescoord.

Gemiddelde scores

De gemiddelde score staat voor het gemiddelde aandeel op het maximaal te behalen punten. De gemiddelde score kan worden vergeleken met het geven van een cijfer: een gemiddelde score van 75 betekent dat verenigingen gemiddeld een cijfer van 7,5 scoren op dat criterium en daarmee een voldoende behalen (> 8 is een 'goed'). De gemiddelde score kan aanvullend werken bij de interpretatie van de scores.

Bijlage 4: Overzicht 2009–2020

Hoofdstuk 2: beleid

Tabel b4. 2.1 Belangrijkste ambities voor de komende twee jaar (% verenigingen)

	Totaal 2020 (n=61)		Totaal 2017 (n=65)		Totaal 2014 (n=118)
Ledenbehoud en/of ledenwerving	59	Ledenwerving en/of ledenbehoud	63	Ledenbehoud en/of ledenwerving	79
Sfeer en cultuur op de vereniging	36	Werving en behoud vrijwilligers	43	Werving en behoud vrijwilligers	53
Werving en behoud vrijwilligers	33	Sfeer/cultuur op de vereniging	28	Sfeer en cultuur van de vereniging	43
Sportiviteit en respect/veilig sportklimaat	20	Jeugd	20	Financiën	40
Beheer en onderhoud accommodatie	16	Beheer en onderhoud accommodatie	20	Sportiviteit en respect/veilig sportklimaat	21
Deskundigheidsbevordering kader	15	Financiën	18	Samenwerking met andere sportvereniging(en)	21
Financiën	15	Communicatie/pr/publiciteit	17	Jeugd	20
Communicatie/pr/publiciteit	15	Realisatie nieuwe/eigen accommodatie	15	Opleiding verenigingskader	17

Tabel b4. 2.2 Knelpunten (% verenigingen met knelpunten)

	Totaal 2020 (n=55)	Totaal 2017 (n=59)	Totaal 2014 (n=103)	Totaal 2009 (n=91)
Leden	78	78	64	52
Kader	58	68	51	66
Financiën	38	49	48	54
Accommodatie	46	49	34	60
Wet- en regelgeving	7	8	4	0
Overig	20	3	9	11

Tabel b4. 2.3 De mate waarin samenwerking en ondersteuning van toepassing zijn voor Tilburgse verenigingen (% (geheel) mee eens)

	Totaal 2020 (n=61)	Totaal 2017 (n=65)	Totaal 2014 (n=118)
Er bestaat een goede samenwerking tussen bestuur, commissies, vrijwilligers en andere betrokkenen in de vereniging.	90	85	87
Het bestuur peilt ieder jaar wat er leeft onder de leden.	70	60	68
De vereniging beschikt over een duidelijke missie en visie voor de lange termijn, waar zowel het bestuur als de leden achter staan.	56	45	55

Hoofdstuk 3: kader

Tabel b4. 3.1 Vrijwilligers en betaalde krachten in de verenigingen

	Totaal 2020 (n=61)	Totaal 2017 (n=65)	Totaal 2014 (n=118)	Totaal 2009 (n=65)
Gemiddeld aantal vrijwilligers	48	69	40	47
% vrijwilligers op het totaal aantal leden	18	21	18	20
Gemiddeld aantal betaalde medewerkers	1	2	2	2

Tabel b4. 3.2 Openstaande vacatures en het hebben van een plan hoe om te gaan met vrijwilligers en medewerkers (% verenigingen)

		Totaal 2020 (n=61)	Totaal 2017 (n=65)	Totaal 2014 (n=118)
Openstaande vacatures	We hebben geen enkele vacature	52	60	53
	Enkele vacatures, maar niet op cruciale posities	15	12	24
	Enkele vacatures en op cruciale posities	28	26	17
	Te veel vacatures	5	2	6
Actueel plan voor het omgaan met vrijwilligers en medewerkers	Ja, wij hebben een actueel plan en voeren dat plan uit	11	17	17
	Ja, wij hebben actueel plan, maar in praktijk voeren we dat niet uit.	3		3
	Het plan is in ontwikkeling	30	29	19
	Nee, wij hebben geen actueel plan	56	54	61

Hoofdstuk 4: leden

Tabel b4. 4.1 Mate van betrokkenheid bij verenigingen (% verenigingen helemaal/grotendeels van toepassing)

	Totaal 2020 (n=61)	Totaal 2017 (n=65)	Totaal 2014 (n=118)	Totaal 2009 (n=91)
De meeste leden voelen zich sterk betrokken bij de vereniging.	62	63	67	66
De vereniging weet ook specifieke groepen (allochtonen, minder validen enz.) goed te bereiken.	25	13	17	24
De opkomst bij trainingen, instuiven, toernooien en dergelijke is hoog.	69	59	60	78
Georganiseerde nevenactiviteiten worden in het algemeen goed bezocht.	68	54	47	58

Tabel b4. 4.2 Ledenontwikkeling van de afgelopen twee jaar en verwachting voor komend jaar en groeiambitie (% verenigingen)

		Totaal 2020 (n=61)	Totaal 2017 (n=65)	Totaal 2014 (n=118)	Totaal 2009 (n=92)
Ontwikkeling ledental laatste twee jaar	Gedaald	29	28	33	
	Gelijk	36	43	42	
	Gestegen	35	30	25	
Verwachting ledental komend jaar	Dalen	16	3	10	11
	Gelijk blijven	62	69	60	62
	Stijgen	22	28	30	27
Groeiambitie	Ja	93	95	91	
	Nee	7	6	9	
Ontwikkeling in aantal leden vormt een bedreiging	Op korte termijn	8		5	
	Op langere termijn	26	32	29	
	Voorlopig niet	48	66	50	
	Nee	18		16	

Hoofdstuk 5: financiën

Tabel b4. 5.1 Financiële positie sportverenigingen

	Totaal 2020 (n=61)	Totaal 2017 (n=65)	Totaal 2014 (n=118)
Zorgwekkend	5		9
Minder gezond	5	9	8
Redelijk	21	28	23
Gezond	57	43	46
Zeer gezond	11	20	14

Tabel b3. 5.2 De mate waarin bepaalde financiële situaties van toepassing zijn bij Tilburgse sportverenigingen (% 'Grotendeels' en 'Helemaal')

	Totaal 2020 (n=61)	Totaal 2017 (n=65)	Totaal 2014 (n=118)
De vereniging heeft jaarlijks een positief financieel resultaat	59	66	53
De vereniging heeft (zonder reserveringen aan te spreken) altijd ruimte binnen haar begroting voor onverwachte uitgaven (tegenvallers of leuke extraatjes)	54	45	41
De vereniging denkt bij het financieel beleid een aantal jaren vooruit (bijv. meerjarenbegroting, meerjarenplan)	79	66	58

Hoofdstuk 6: accommodaties

Tabel b4. 6.1 Tevredenheid gemeentelijke sportaccommodatie(s) van verenigingen die hiervan gebruikmaken (% verenigingen)

		Totaal 2020 (n=33)	Totaal 2017 (n=40)	Totaal 2014 (n=64)	Totaal 2009 (n=67)
Huren sportvoorziening gemeente		54	62	54	65
	(zeer) tevreden	91	65	86	85
Bereikbaarheid	Neutraal	3	20	8	13
	(zeer) ontevreden	6	15	6	2
Beschikbaarheid	(zeer) tevreden	58	63	64	61
	Neutraal	21	23	14	7
	(zeer) ontevreden	21	15	22	33
Sociale veiligheid	(zeer) tevreden	64	63	61	65
	Neutraal	27	23	17	23
	(zeer) ontevreden	9	15	22	12
Dienstverlening	(zeer) tevreden	52	43	55	
	Neutraal	33	35	31	
	(zeer) ontevreden	15	23	15	
	(zeer) tevreden	55	30	23	33
Betaalbaarheid	Neutraal	27	40	39	33
	(zeer) ontevreden	18	28	39	34

Tabel b4. 6.2 Aandeel huurkosten in de totale begroting bij verenigingen die accommodatie huren (in procenten)

	Totaal 2020 (n=32)	Totaal 2017 (n=40)	Totaal 2014 (n=64)	Totaal 2009 (n=57)
Aandeel huurkosten	44	40	43	38

Tabel b4. 6.3 Verenigingen en accommodaties (% 'Grotendeels' en 'Helemaal')

	Totaal 2020 (n=61)	Totaal 2017 (n=65)	Totaal 2014 (n=118)
Met (het aantal beschikbare uren in) de huidige accommodatie/sportvoorziening op de huidige locatie kunnen we nog jaren vooruit.	60	60	54
De accommodatie (veld/zaal/zwembad/clubhuis/kleedkamers enz.)/sportvoorziening is in goede staat.	70	67	64
Zaken als financiering, huur, onderhoud, beheer, exploitatie en privatisering van de accommodatie/sportvoorziening en/of het clubhuis verlopen naar wens en zijn helder.	54	51	52
De vereniging kan op elk gewenst moment over de accommodatie, sportvoorziening, sportruimte beschikken conform de behoefte.	61	55	52

Hoofdstuk 7: organisatiekracht

Tabel b4. 7.1 Gemiddelde score organisatiekracht criteria verenigingen (gemiddelde score verenigingen)

	Totaal 2020 (n=61)	Totaal 2017 (n=65)	Totaal 2014 (n=118)
Leden	70	73	63
Kader	58	58	60
Beleid	69	63	58
Accommodatie	61	58	47
Financiën	65	60	46

Hoofdstuk 8: maatschappelijke oriëntatie

Tabel b4. 8.1 Nevenactiviteiten (% verenigingen)

	Totaal 2020 (n=61)	Totaal 2017 (n=65)	Totaal 2014 (n=118)	Totaal 2009 (n=93)
Nevenactiviteiten voor niet-leden	66	85	76	76

Tabel b4. 8.2 Mate waarin verenigingen in de afgelopen twee jaar/seizoenen aan (maatschappelijke) initiatieven hebben meegewerkt (% verenigingen)

	Totaal 2020 (n=61)	Totaal 2017 (n=65)	Totaal 2014 (n=118)
Try-Out Sports	54	55	47
Naschoolse activiteiten	11	11	19
Aanbod voor mensen met een beperking	20	20	16
Projecten/activiteiten rondom Sportiviteit en Respect	20	18	14
Nationale Sportweek		15	14
Vakantietoernooien	11	12	13
Openstellen sportparken voor wijkbewoners	2	17	10
Sportimpuls		9	8
Buurtsport	5	3	8
Anders	3	23	21
Projecten / activiteiten rondom Sportiviteit en Respect	20		
Actieve deelname aan netwerk PVKT of Netwerk sportplezier Tilburg	11		
Complimentenweek	33		
Team:Fit (Gezondere Sportkantine)	3		
Team:Fit nix<18	11		
Aandacht voor alcoholgebruik in de kantine	10		
Geen enkele van de genoemde initiatieven	25	25	30

Hoofdstuk 10: communicatie en ondersteuning

Tabel b4. 10.1 Taakgebieden waarop behoefte aan professionele ondersteuning is (% verenigingen)

	Totaal 2020 (n=61)	Totaal 2017 (n=65)	Totaal 2014 (n=118)
Sporttechnische cursussen	8	15	11
Contacten met gemeente	18	11	8
Juridische zaken	5	5	6
Ledenwerving	28	34	25
Werving/selectie vrijwilligers	26	38	19
Opstellen beleidsplannen	8	11	10
Aanpak ongewenst gedrag, sportiviteit en respect	5	3	3
Begeleiding/ondersteuning vrijwilligers	20	22	11
Omgaan met wet- en regelgeving	10	3	1
Management	3	5	4
Beheer en onderhoud accommodatie	7	8	7
Topsport		2	3
Werving sponsors/adverteerders	25	25	26
Financieel beleid/management	5	5	3
Organiseren van financiële acties	2	5	11
Samenwerking	2	3	3
Strategie	2	3	3
Financiële administratie		2	3
Ledenadministratie		2	2
Communicatie	7	11	13
Doelgroepen en bijbehorende plannen per doelgroep	8	9	3
Beheer en organisatie kantine	7	5	5
Materialen/faciliteiten inhuren/gebruiken	3	3	3
Organiseren van wedstrijden/toernooien	2	3	5
Opstellen begrotingen/jaarrekeningen	2	2	0
Contacten met pers/pr	8	11	4
Anders	8	0	5
Geen behoefte aan ondersteuning	26	15	31

